

De oude vryer, blyspel

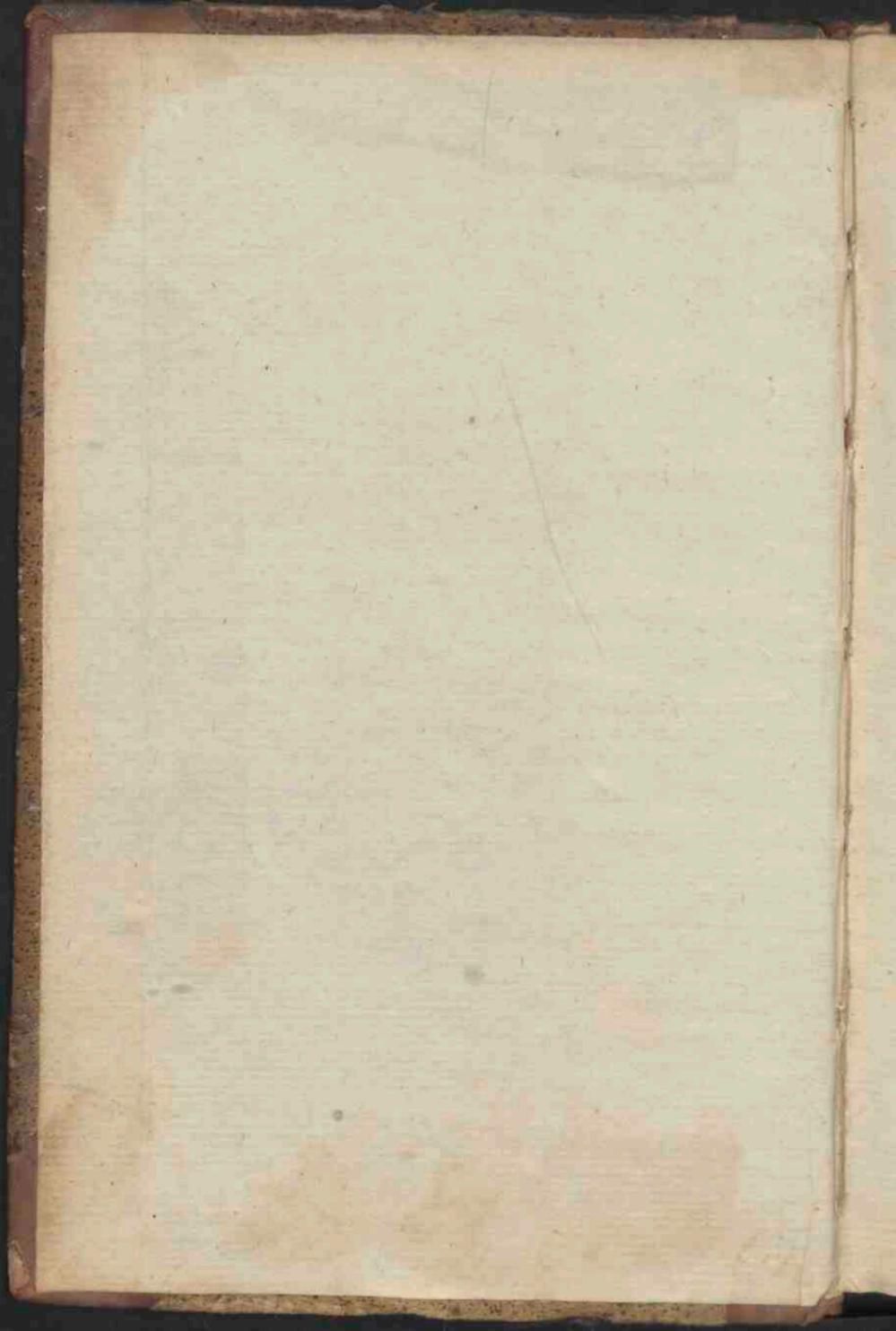
<https://hdl.handle.net/1874/368382>

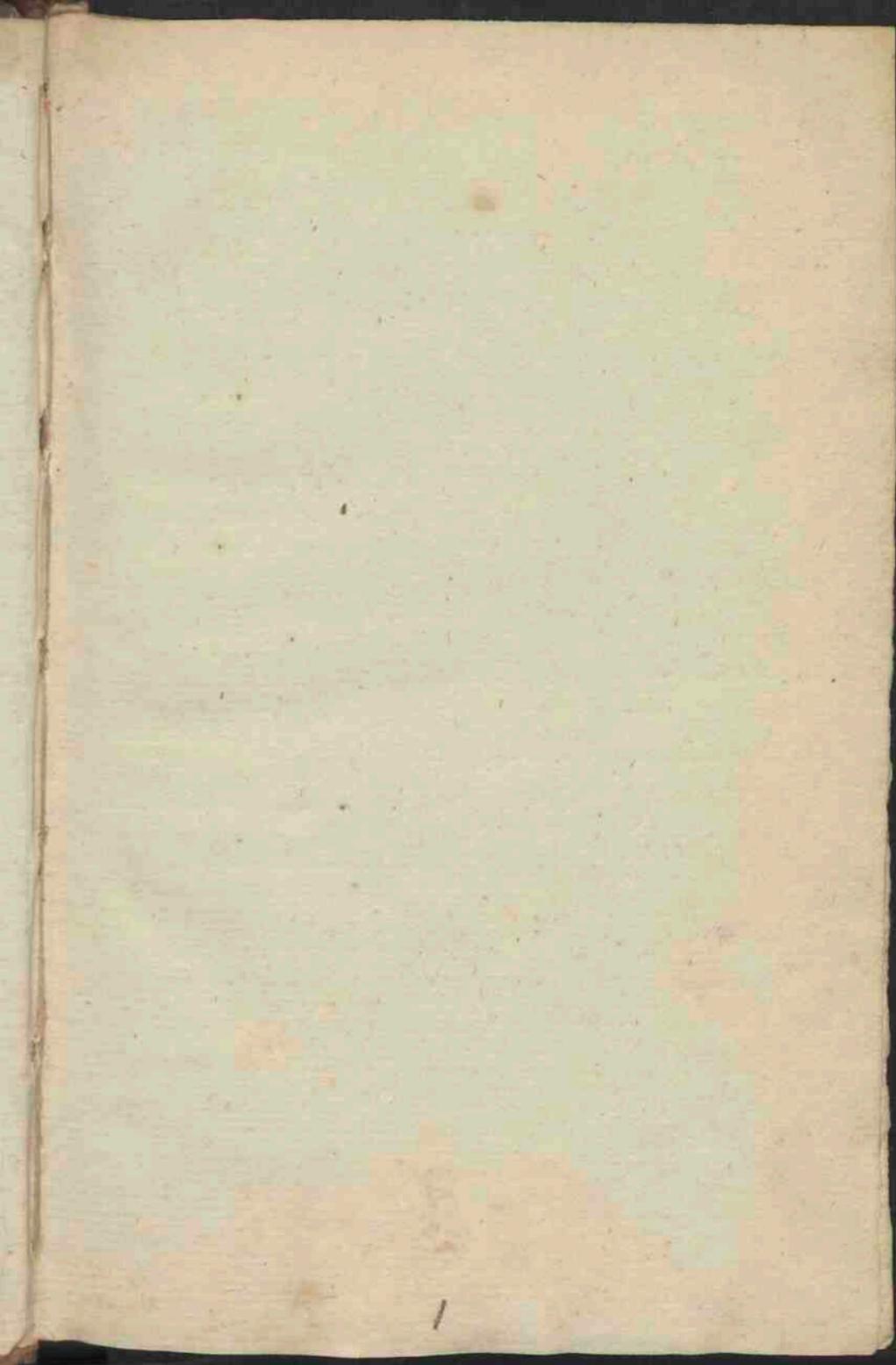
Dr. J. E. Winkel
nr: 974.

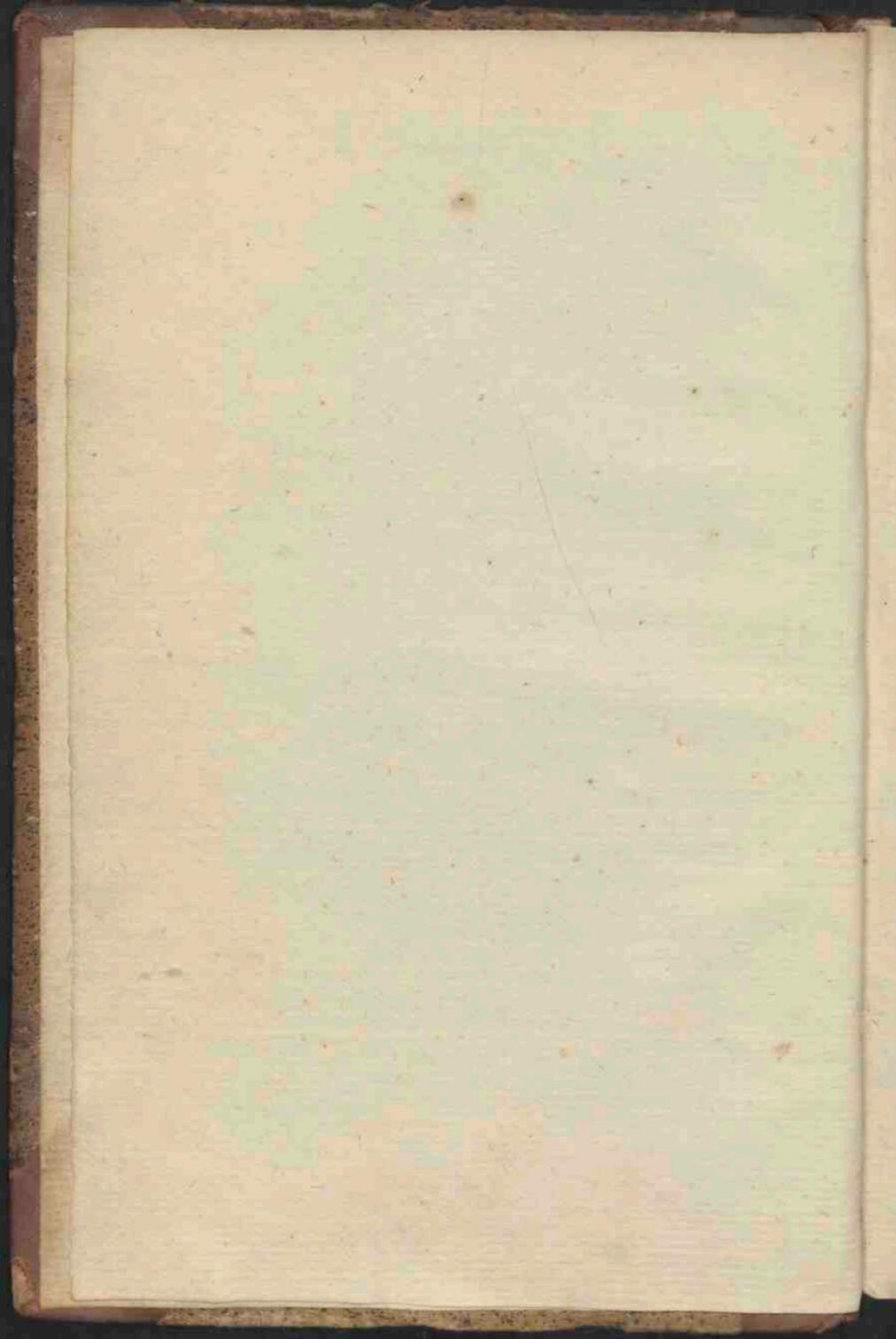
Tooneelstukken

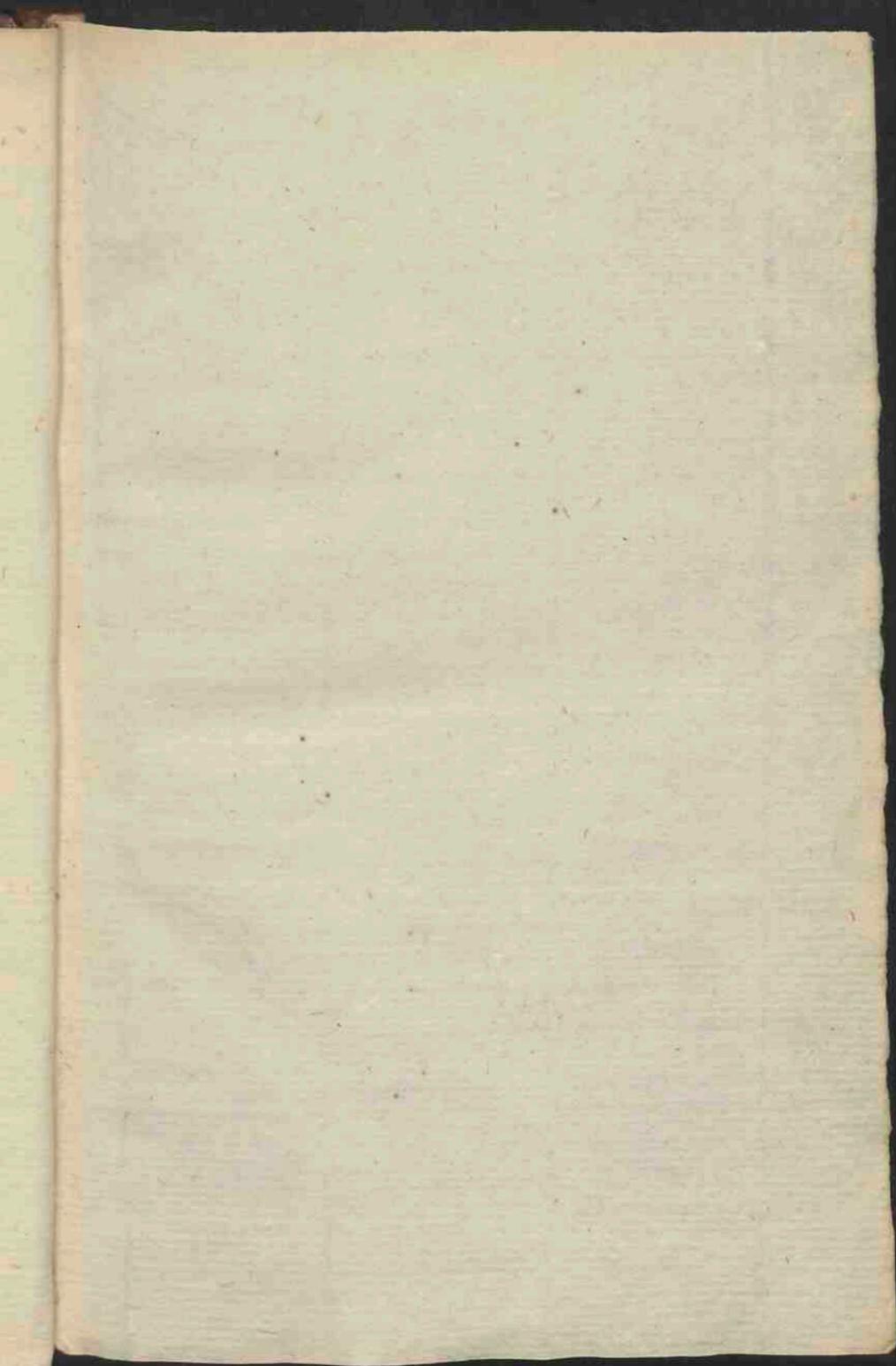
Te WINKEL

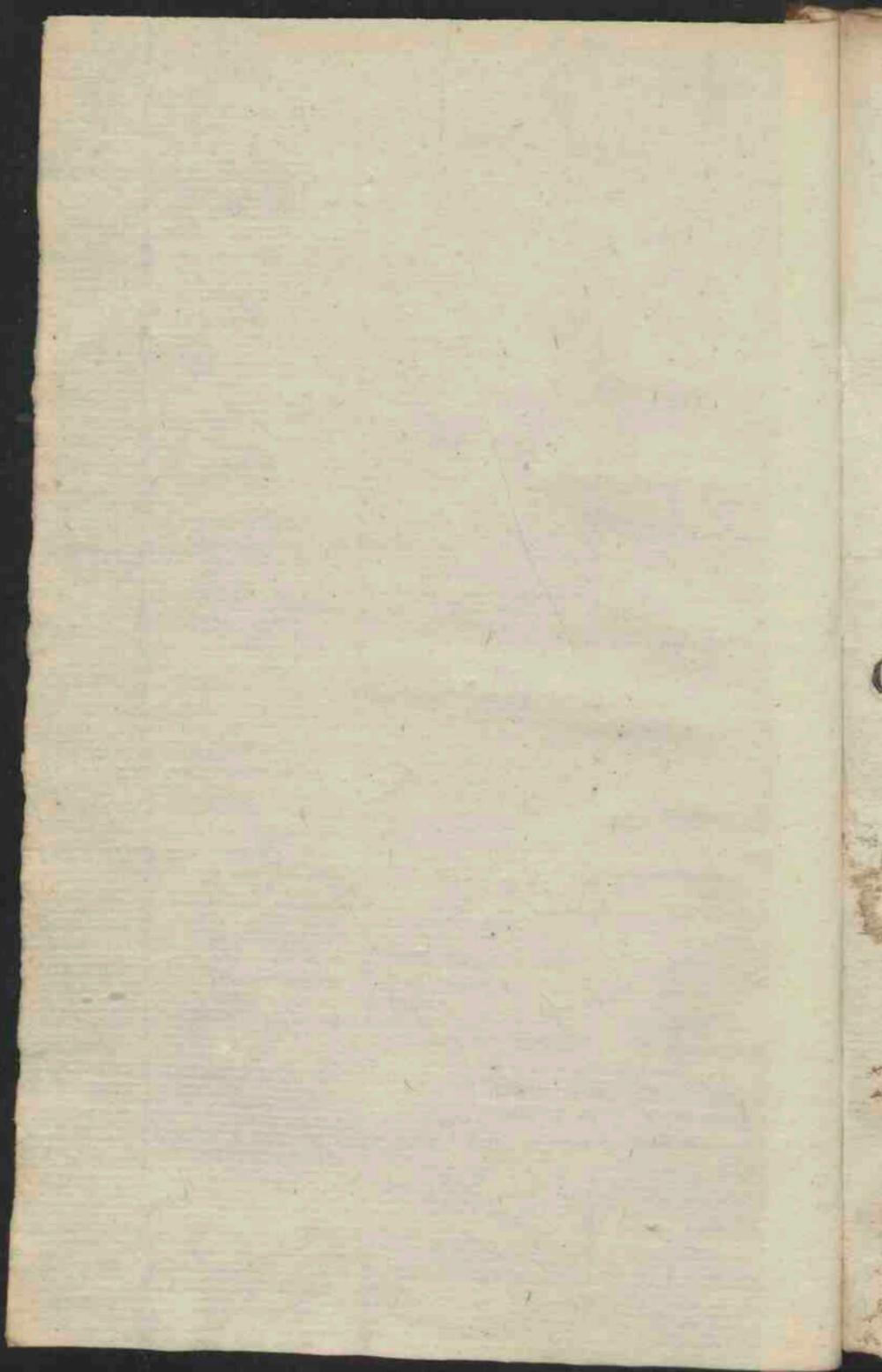
No. **438**.....

D E

O U D E V R Y E R ,

B L T S P E L .

DR
O U D E V E R Y E R
S I T S P E L

D E

OUDE VRYER,

B L Y S P E L.

GEVOLGD NAAR HET FRANSCH

VAN DEN HEER

D U B U I S S O N.

DOOR

J. G. DOORNICK.

Te AMSTELDAM, by

J. HELDERS en A. MARS, in de Nes, 1791.

Met Privilegie.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

Een bejaard Vryer; hoe arm, hoe gering zyn zyne genietingen
Hoe naauw beperkt zyn zyne vooruitzichten! Hy eet, drinkt, eet
is gehuisvest; maar hy eet het brood der zorgen, en dorst ver-
geefsch naar hu'sfelyke vreugd; nimmer smaakt hy het waar ge-
not der maatschappelyke blydschap. Ellendig leven! ongelukkig
staat! hoe beklaglyk! hoe afhankelijk!

Bydragen tot het menschelyk geluk,

January 1790, Bladz. 46.

PERSONAAL

De Gecommitteerden tot de zaaken van den Schouw-
burg hebben, volgens Octroy door Hunne Ed. Groot-
Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland,
den eersten November, 1787, aan hen verleend, het
recht van deeze Privilegie, alleen voor den tegenwoor-
deligen druk, van DE OUDE VRYER, *By-
voegsel*, vergund aan J. HELDERS en A. MARS.

Amsterdam, den 16 Juny, 1791.

Geen Exemplaren zullen voor echt erkend worden,
dan die door één' der Heeren Gecommitteerden onder-
teekend zyn.

A. van Bynveld

P E R S O O N A A D J E N .

GERCOUR, *Oude Vryer.*

SAINFAR, *Officier in Hollandschen dienst.*

DORVAL, *Neef van Gercour.*

DORIMON, *Vrind van Gercour.*

LUCILE, *Echtgenootte van Dorval.*

SOPHIA, *Dochter van Dorimon.*

Juffrouw ARMAND, *Huishoudster van Gercour.*

GERMAIN, *Knecht van Gercour.*

CLAUDINE, *Boerin.*

MARTIN, *Boer.*

} *andere Huisbedienden
van Gercour.*

*Het tooneel is op een landhuis van Gercour,
eenige mylen van Parys.*

OUDE VRYER,

B L Y S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

LUCILE, DORVAL.

Zy zyn gekleed in een morgengewaad, en gezeten by een tafel, waarop men het ontbyt ziet. Na een poos xwygens, staan zy beiden op.

LUCILE.

Dewyl uw oom zich thans byna hersteld bevind,
Zo dunkt my kunnen wy vertrekken, lieve Vrind:
'k Verlang om wederom myn huisgezin te aanschouwen,
Myn lieve dochtertje aan myn hart gekneld te houên.

DORVAL.

Spreekt voor uw zoontje 't hart niet met dezelve stem?

LUCILE.

Zyn vader is by my; dus denk ik min aan hem;
Of eer, ik waan hem hier elk oogenblik te ontdekken;
Daar ik zyn dierbaar beeld zie in uw wezenstrekken.

DORVAL.

Gy hebt altoos de kunst dat gy me iets vleijends zegt.

3 DE O U D E V R Y E R ,

LUCILE.

't Is slechts de taal van 't hart, dat voor u openlegt,
 En gul zich uit, wanneer we alleen zyn met ons beiden:
 Want die mynheer Gercour is zelfs zo onbescheiden
 En wreed, myn Dorval, dat hy zyn misnoegdheid toont,
 By 't zien der liefde die ons beider hart bewoont.

DORVAL.

Dit is 't karakter, myn Lucile, eens ouden vryers,
 Het droef karakter eens vergrysd en echtbestryers,
 Die, zestig jaaren oud, in 't eind', te laat bemerk
 Dat zyne stelling thans zyn ongeluk bewerkt.
 Zyn hart, dat ledig kwynt, vind alles onbehaaglyk:
 Van troost en hulp beroofd, is hy zichzely' ondraaglyk:
 Als hy de tedre min van twee getrouwen ziet,
 Baart dit gezicht hem slechts misnoegdheid en verdriet:
 Het huwlyk, dat zyn jeugd zo dwaaslyk dorst weêr-
 streeven,

Schynt, by een' ander', zelfs zyn slugheid stof te geeven:
 En om zyn hart, dat ons in 't heimelyk benyd,
 Het grootst vermaak te doen, zo moest men hem altyd
 Van slechte vrouwen en misnoegde mannen spreken.

LUCILE.

Dit is my meer dan eens, sints wy hier zyn, gebleken.
 Als hy van iemand slechts het minste trekje hoort
 Van eenig huisgezin, waar twist de rust verstoort,
 Dan zie ik hem, van vreugd, een blos in 't aanzicht krygen,
 Hy haalt het telkens op, en kan 'er niet van zwygen.

DORVAL.

Hy billykt voor zichzely' aldus zyn zelf bedrog:
 Doch, schoon 't zyn geest verheugt, zyn hart weêr-
 LUCILE. (spreekt het toch.

Ik moet, myn lieve vrynd, in waarheid hem beklagen:
 Hy slyt in ongeneugt zyn gryze levensdagen:
 Daar hy op vrouw noch kind noch niets betrekking heeft,
 Zeg my toch wat genot hem al zyn rykdom geeft?
 Wat hulp, wat trouw kan hy, in zyne zwakheid wachten
 Van

Van dienstboon, die alleen hun eigen nut betrachten?
 Zaagt gy, by onze komst, den zieken gryzäart niet
 Verlaaten van zyn volk, alleen in zyn verdriet?
 Zyn huisbestierster zelfs, die zeker, by zyn sterven,
 Denkt dat zy van haar' heer een goed legaat zal erven,
 Wel verr' dat zy, met liefde en trouw, hem bystand bood,
 Scheen reeds, met ongeduld, te wachten naar zyn' dood.
 Maar 'k zie hemzelve: de vreugd schynt uit zyn oog te
 straalen.

T W E E D E T O O N E E L.

GERCOUR, LUCILE, DORVAL.

DORVAL.

Hoe zo verheugd, Myn Oom?

GERCOUR.

'k Moer u wat goeds verhaalen:

Ik zocht u allebei, om 't u te doen verstaan.
 Myn vrind schryft me uit Parys, ik durf'er vast op gaan,
 Een zeer vermaaklyk nieuws: gy kunt het zelf hier leezen:
 In ééne zitting, drie procesfen uitgewezen,
 Drie huwlykscheidingen bekrachtigd door 't gerecht.
 Verhef voor my op nieuws de zoetheên van den echt:
 Praat nog van dat vermaak, van een onschatbre waarde;
 Noem nog dien zachten band het hoogst geluk op aarde!
 Gy ziet nochtans dat elk haast moê is van dat zoet.
 Een vrouw! wat lastig pak! Wel, Neef, wat deed ik goed,
 Wat ben ik wel te vreên dat ik, in plaats van trouwen,
 Myn onafhangelykheid standvastig heb behouên!
 My dunkt dat ons geenszins de moeiljelyke last
 Dier ysren ketens, die ons eeuwig drukken, past,
 Die de ouderdom verzwaart, en wier gewicht de dagen
 Der mannen slechts vervult met zorg, verdriet en plaagen.
 Zeer zelden is men 't eens, en, Neef, het is gewis
 Dat, zo de lieve vrouw de sterkste altyd niet is,

IO D E O U D E V R Y E R ,

Zy toch de koppigste is en nooit haar' mond wil houén.
De huisgezinnen, als we onzydig die beschouwen,
Zyn slechts een schouwtooneel van wrevel, twist en haat,
Van schandlyke ontrouw en van eereeloos verraad.
Dit laatste punt vooral heeft my, ten allen tyden,
Met wyslyk overleg, het huwlyk doen vermyden.
Kies, uit den grooten hoop, twee mans, en zie hun lot;
De een is gewis jaloers en de andre zeker zot;
En, zyn zy 't een en 't aér, wees daarvan niet verwonderd.

LUCILE.

Mynheer, my dunkt nochtans...

GERCOUR.

Uw egaé uitgezonderd.

Maar eindelyk uw echt beflist de zaak juist niet:
De menigte is voor my, gelyk gy zelf wel ziet.
Myn stelling steunde altoos op onweérspreekbre gronden,
En 'k heb nog in deez' brief een nieuw bewys gevonden.
Wel nu! daar staat gy nu net of gy zyt verfteend.
Wat wenschte gy niet wel dat gy nooit waart verëend!
't Schynt dat die scheidingen uw hart mistroostig maaken.

LUCILE.

In tegendeel, Mynheer; zy doen ons sterker blaaken.
Zo ieders huwlyk eens gescheiden wierd, denk vry,
Eén huwlyk bleef'er nog... dat van myn' gade en my.

GERCOUR.

Hoe! wenschte gy dan nooit om nog, gelyk voordeezén,
Weér onafhanglyk en volkomen vry te wezen?

LUCILE.

Voor my, verr' dat myn hart die zucht ooit heeft gevoed,
Vind ik, elk oogenblik, in 't huwlyk meerder zoet.

GERCOUR.

Engy, Mynheer?

DORVAL, *met een gemaakte verlegenheid.*

Voor my, indien ik 't moet verklaaren,
Zal ik u ongeveinsd myn meening openbaaren:

Ik wenschte meer dan eens dat ik, als voor myn trouw,
Volmaakt in vryheid waar'.

GERCOUR, *met blydschap.*

Ha! ha! Wat zegt Mevrouw?

Heb ik gelyk of niet?

LUCILE, *tegen Dorval, met droefheid.*

Hoe, Dorval! kon ik denken!...

DORVAL, *teder.*

't Zou zyn om u op nieuw myn hart en hand te schenken,
Te toonen dat dit hart, nog vry gelyk voorheen,
Zich nimmer had verknocht dan aan Lucile alleen, (te,
Dat, sints vyf jaaren tyds, dat de echt myn heil volmaak-
Ik steeds daarin al 't zoet van d'eersten trouwdag smaakte,
En dat ik, daar myn hart haar meer dan ooit bemint,
Nog in den diersten pligt den eelsten wellust vind.

GERCOUR.

'k Word waarlyk dol als ik die laffe taal moet hooren.
Weet gy wel, Neef, dat niets zo mislyk klinkt in de ooren
Als al dat schoon gesprek van tedren liefdegloed,
Dat gy, tot walgens toe, my daaglyks hooren doet?
Dit maakt my moeilyk: maar, die eendragt, zo geprezen,
Die gy my blyken doet, zou waarlyk nietig wezen,
Zo 't lot, wanneer het u te saamen had gepaard,
Niet juist had uitgezocht twee harten, eens van aart.

Tegen Dorval.

(dig?...

By voorbeeld, gy, zo trouw, zo sterk haar liefde waar-

'k Had u een vrouw gegund, een weinigje ligtvaardig,
Ten minsten wat coquet.

DORVAL.

Maar, Oom, dit heeft geen schyn,

Dit kon niet....

GERCOUR.

Als 't je blijft, waarom kon dat niet zyn?

Word een coquette vrouw zo zeldzaam thans gevonden?

Ik bid u, zeg my eens op welke zotte gronden

Gy denkt dat gy altoos bevryd zoud blyven van

Het.

12 D E O U D E V R Y E R ,

Het deftig hoofdfieraad van menig eerlyk' man?
Al waart gy nog zo schoon en welgemaakt van leden,
Een wonderlyke fmaak beheerscht de vrouwen heden,
't Schynt dat verandering zo der vrouwen hart bekoort,
Dat die haar oog verblind en de eer in 't hart verfmooort.
Wat zien wy menig vrouw, met losse en wufte zinnen,
Den zotften minnaar voor den fraaiften man beminnen!

DORVAL.

Ja; maar ook meestentyds is dit der mannen schuld:
'k Weet, als gy billyk spreekt, dat gy erkennen zult
Dat zy, byna altyd, het eerste voorbeeld geeven
Dier ontrouw, door hun los en ongeregeld leven;
En menig vrouw had nooit haar' echtgenoot verraên,
Zo hy haar niet het eerst daarin was voorgegaan. (ken,
Laat ons, uit vrees dat eens een vrouw ons mogt verkloe-
Niet reeds, by voorraad, naar een schandlyke uitvlucht
zoeken. (mag,

Elk man, die wenscht dat steeds zyn vrouw hem minnen
Heeft daar twee borgen voor, zyn liefde en goed gedrag.

GERCOUR.

Hoe! Wilt gy dat de man zelf borg blyv' voor de zeden...

DORVAL.

Ja, en ik zeg nog meer: de schande, die, met reden,
Het lot is van den man, wien zyne vrouw verried,
Is 't bloot gevolg van een verkeerd vooroordeel niet;
Neen, die verschting, die hem altyd aan blyft kleeven,
Is 't heimelyk verwytt van een ontuchtig leven;
't Is zelfs een hartsgevoel, dat ik voor billyk hou, (vrouw,
Waardoor men hem dus straft voor de ontrouw van zyn
Een ontrouw, meestentyds uit zyn gedrag geboren, (ren.
Dat haar, in 't eind', tot haat en wraakzucht aan kon spoo-

GERCOUR, *toornig.*

't Is schoon geredeneerd. De kunne mag gewis
Den man wel dankbaar zyn, die zo haar voorfpraak is.

DORVAL.

Ik spreek de waarheid slechts: ik zeg u myn gedachten,
En

En vlei de vrouwen nooit, hoe hoog ik haar moet achten,
 Beminnelyke kunne, onz' eerbied dubbel waard',
 De beste helft, de troost en 'tpronksieraad van de aard',
 Dat, zo ik ooit u doem', van u verachtlyk spreekte,
 Myn hart gevoelloos kwyne en dus op my u wreeke!
 Wat is een man, die nooit van liefde of teêrheid wist?
 'tGebreklykst werktuig, dat zyn schoonste dryfveêr mist:
 Wat zou ons leven zyn, waare ons dat zoet verborgen?
 Slechts moeitê zonder vreugd en onbeloonde zorgen.

GERCOUR.

Ik vat gemaklyk, Nicht, dat iemand, met een' man
 Als de uwe, met vermaak het leven slyten kan:
 Maar 'k weet zo menig man, wiens aart, steeds onbehaag-
 lyk, (draglyk,
 Norsch, koppig, grillig, trotsch, in d'omgung onver-
 De beste vrouw van hem af keerig maaken moest.
 'k Had u een' man gegund, zo gemelyk en woest,
 Altyd onëens met u...

LUCILE.

Zo't lot my had gegeven

Een' man van zulk een' aart als gy my hebt beschreven,
 'k Zou denken, elk heeft zyn gebreken, en misfchien
 Leerde ik door die van hem wel ras de mynen zien;
 'k Zou my verbeetren, en, door teder hem te minnen,
 De norsche geemlykheid van zynen aart verwinnen.
 Toegeevendheid heeft meest, op 't harte van een' man,
 Een minnelyke kracht, die hem hervormen kan.

GERCOUR.

'k Geloof het; maar men zegt dat wel de meeste vrouwen
 Verduiveld weinig van dat kostlyk middel houén.
 Hoe groot is thans 't getal der vrouwen, die altyd
 Haar mannen kwellen door het ongegrondst verwyf;
 Die spotten, zonder schroom, met haare bedgenooten,
 En, met kwaadârtigheid, hun feilen sterk vergrooten?
 Maar zwygen wy hiervan; 't is vruchtloos tyd verkwist;
 Dit punt is tusfchen ons altoos een stof van twist.

Gy

14 D E O U D E V R Y E R ,

Gy kunt, waarächtig, schoon van 't hūwlyk redeneeren,
 En ik, ik blyf 't geluk van mynen staat beweerē:
 Elk heeft zyn redenen, en, zo men voort wil gaan
 Met praaten van dit stuk, dan heeft men nooit gedaan.
 'k Laat, als gy hier niet zyt, de zaak zo ligt niet steeken...
 Maar laaten wy nu eens van andre zaaken spreken.
 Weet gy wel dat ik straks een' ouden vrend verwacht?
 De goede Dorimon komt, voor een' dag of acht,
 Met zyne dochter, hier, op myn herhaalde bede;
 En zekre heer, ik meen Sainfar genoemd, komt mede,

DORVAL.

Kent gy Sainfar?

GERCOUR.

Neen; 't is een vreemdeling. Dorimon
 Schryft, dat, zo ik dien heer den post bezorgen kon
 Van kapitein, ik hem op 't hoogste zou verplichten:
 'k Zal zien wat ik voor hem kan in die zaak verrichten.
 Gy blyft nog deeze week, opdat gy beiden de eer
 Van 't huis hier ophoud, Nicht?

LUCILE.

Ik deed dit gaarn, Mynheer;
 Ik ken Sophia; zy, nog naauwlyks twintig jaaren,
 Kan reeds bejaarde liē in wysheid evenaaren;
 Haar omgang is zeer heusch; in 't bloeijen van haar jeugd,
 Is haar verstand reeds ryp; haar hart waardeert de deugd;
 Ik acht haar hoog.

GERCOUR.

Wel nu, dit zyn heel schoone zaaken;
 Gy kunt, op uw gemak, hier nader kennis maaken.

LUCILE.

Dat ik dit niet kan doen is my, in waarheid, leed:
 Maar, Oom, toen uwe ziekte ons herwaarts komen deed,
 Verlieten wy, in haast, een teērgeliefde moeder,
 Een' vader, ons zo waard', ons dochtertje en haar' broeder,
 Waaraan wy onze zorg verplicht zyn, dag aan dag;
 Bedenk dat geen van hen ons sints twee maanden zag.

Daag

Daar wy, tot onze vreugd, u weêr gezond aanschouwen,
Eischt onze pligt ons hier niet langer op te houên.

GERCOUR.

Gaat gy zo schielyk heen? 'k zal daartoe niet verstaan.

DORVAL.

Het spyt ons in der daad; maar, Oom, wy moeten gaan.

GERCOUR. (dagen,

Maar ik verwacht hier volk: blyf nog voor 't minst acht

DORVAL.

Nu gy gezelschap hebt, durf ik geruster waagen
Om morgen heen te gaan. 'k Vertrok tot nog toe niet;
Ik dacht, zo ik u hier alleen op 't landgoed liet,
Dat ligt, in de eenzaamheid, verdrietlykheid en kwelling
Een doodelyk vergif zou zyn voor uw herstelling.

GERCOUR.

Neen, neen, ik duld geenszins dat gy zo ras vertrekt;
Gy blyft nog deeze week; ik eisch 't van u volstrekt;
Gy moet het toestaan, Neef, zo gy my wilt believeen.

DORVAL.

Wel nu, Myn oom, ik wacht, nog deezen avond, brieven.
Het lastige proces omtrent Luciles goed,
Waarvan haar vrekke voogd haar nog geen afgift doet,
Word haast gevonnisd; zo myn advocaat mogt schryven
Dat ik niet veel verzuim, indien ik uit mogt blyven,
Beloof ik dat ik hier nog deeze week verflyt.

GERCOUR.

't Is goed: ik ben te vreên.

LUCILE.

Intuschen loopt de tyd,
Terwyl wy praaten, voort: en, Oom, naar myn gedachten,
Moogt gy, elk oogenblik, hier uwe gasten wachten.
Ik ga, op dat ik hen behoorelyk ontfang',
Een poos in myn vertrek.

GERCOUR.

Maar blyf daar niet te lang.

16 D E O U D E V R Y E R ,

LUCILE.

Kom, Dorval, gaat gymeê?

Dorval geeft haar de hand.

GERCOUR.

ô, De een nooit zonder d'ander

Dit is een vaste wet! Vyf jaaren met elkander
Getrouwd, en nog zo mal! 't is schande dat men 't ziet.

DORVAL, *in 't heen gaan, te rugkeerende.*

Bedaar : ons voorbeeld is juist zo gevaarlyk niet.

D E R D E T O O N E E L.

GERCOUR, *alleen.*

Hy maakt my toch bedroefd, en 't zien van hunne liefde
Wekt weêr het naberouw, dat my zo dikwils griede,
Dat vruchtloos naberouw, dat ik, door spotterny,
Voor elk te ontveinzen tracht. Ach! zo ik d' echt bestry,
Ik word daartoe alleen door dwaazen spyt gedreven:
Zo ik de zaak bepleit van 't ongehuwde leven,
't Is slechts uit koppigheid; en ik geloof dat juist
Veel vryers, op dit stuk, niet spreken voor de vuist....
Maar wacht... eer 't volk hier komt, dien ik wel, op de
zaaken

In deezen brief vervat, een antwoord klaar te maaken.

Hy gaat naar de achterdeur.

Juffrouw Armand!

Juffrouw ARMAND, *van binnen.*

Ik kom.

GERCOUR.

Toe schielyk.

Juffr. ARMAND, *als vooren.*

Daadlyk.

GERCOUR.

Gy komen?

Juffr. AR.

Juffr. ARMAND, *als vooren.*

Ja, terflond.

GERCOUR, *voorwaarts komende.*

In vredes naam, geduld.

Dit meisje is fomtyds raar en geeft me stof tot klaagen...

Koel.

Maar 't is zo haar humeur; ik moet het wel verdraagen,
Dewyl zy van haar trouw my daaglyks blyken gaf.

Hy gaat weder naar de achterdeur.

Maar nog komt zy niet hier. Juffrouw Armand! kom af!

VIERDE TOONEEL.

GERCOUR, Juffrouw ARMAND.

W Juffr. ARMAND, *schielyk opkomende.* (Leven?)
at scheelt je toch, Mynheer? hoe maak je zulk een
Of heb ik niets te doen, dat jy me werk wilt geeven?
Moet ik, zo dra je roept, maar alles laten staan?
Ik durf wel zeggen dat ik nimmer heb gedaan,
En dat ik, in uw' dienst, nooit zorgloosheid liet blyken:
'k Weet dat 'er weinig zyn die my hierin gelyken. (voort;
Ik moet, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat, hier
En word, om niet met al, door u in 't werk gestoord.
By voorbeeld, waarom mogt ik nu niet boven blyven?
'k Wed dat je om niets me roept.

GERCOUR.

Hoor hier: ik moet gaan schryven...

Juffr. ARMAND.

Welnu, wat raakt dat my?

GERCOUR.

Blyf in dees zaat.

Juffr. ARMAND.

Hoe! ik?

Waarom toch, als 't je blyeft?

18 D E O U D E V R Y E R ,

GERCOUR.

Ik wacht op 't oogenblik
Hier Dorimon; ik wil dat gy hem zult ontfangen.

Juffr. ARMAND.

Een wonderlyke vond! gy zoud dan wel verlangen
Dat ik, een uur of twee, hier maar, gerust en stil,
Zou blyven zitten! kom...

GERCOUR.

Ja, blyf; het is myn wil.

V T F D E T O O N E E L .

Juffr. ARMAND, *alleen.*

Het is zyn will wat toon! maar 'k zal dien weinig achtel
Ik heb wel ander werk als Dorimon te wachten;
Die 't doen wil mag het doen; ik heb de droes'er van.
Germain!

GERMAIN, *tusfchen de fchermen.*

Wat is 't?

Juffr. ARMAND.

Germain!

GERMAIN, *als vooren.*

Ik kom.

Juffr. ARMAND.

Toe, fchielyk dat

Z E S D E T O O N E E L .

GERMAIN, Juffr. ARMAND.

GERMAIN.

Ben jy het? δ dat maakt verandering in de zaaken:
Ik docht: het is myn heer, ik heb geen haast te maaken.
Wat is'er van je dienst?

Juffr. ARMAND.

Hoor hier: je kent misfchien

Een' zekren Dorimon?

GER

GERMAIN.

Ja; 'k heb hem wel gezien.

Juffr. ARMAND:

Hy zal waarfchynlyk ftraks hier, met zyn dochter, komen.

GERMAIN.

Wel nu?

Juffr. ARMAND.

Myn heer belast, als gy hen hebt vernomen,

Dat gy hem roepen moet. Gy hebt my wel verftaan?

Vaar wel; gy moet vooral uit dit vertrek niet gaan.

Z E V E N D E T O O N E E L.

GERMAIN, CLAUDINE.

GERMAIN, *den eerften regel alleen.* (Ken...
 My dunkt Juffrouw Armand fpeelt fchoon den baas, ik re-
 CLAUDINE, *fchielyk opkomende.*

Germain, daar is een man, die vraagt om jouw te fpreken,

GERMAIN.

Om my? wie duivelis't?

CLAUDINE.

Het is een kromme vent,

Met dikke wangen en een roode nens: je kent

Hem vast en zeker wel; zyn naam is my vergeten.

GERMAIN.

o't Is myn goeje vrind, Monsieur Coutier gehe eten,
 Die altoos duur verkoopt en goed koop koopt: Ik kan
 Al vry wat, in't geheim, verhandlen met dien man:
 De kleeren, 't linnengoed en al die andre zaken,
 Die ik myn heer ontknarp, weet hy tot geld te maaken:
 Coutier is voor myn beurs de beste man in't land;
 Hy koopt al wat je wilt, en hy betaalt kontant:
 Ik moet de goeje man vooräl niet laaten loopen,
 En heb van daag zelfs iets dat ik hem wil verkoopen.

A C H T S T E T O O N E E L .

CLAUDINE, *alleen.*
Elk dryft hier koopmanschap, en ik geloof gewis
 Dat die myn heer Germain de minste juist niet is.
 Ik, jonge onnoozle meid, ben nog niet in 't vertrouwen
 En ik versta maar half de kunst om huis te houën;
 Maar toch, Juffrouw Armand leert my myn les heel goed:
 'k Merk dat ik, net als zy, maar altyd dienen moet
 By ouwe vryers; dat is 't maklykst, naar myn oordeel;
 Ook geeft het, vroeg of laat, een zeker heimlyk voordeel,
 Waardoor men, als men maar zo wat gelukkig slaagt,
 In plaats van 't boere pak, haast mooie linten draagt:
 Maar, tot myn ongeluk, al weet ik al die kneepen,
 Kan ik, in al 't gedoent', maar weinig na my sleepen;
 Ik sta hier onder haar: maar, dien ik eens alléén,
 Verbruid! dan ga ik met een beter boeltje heen.
 Geduld: ik ben mischien nog dom en onbedreven; (ven,
 Maar 'k leer wel, door den tyd, hoe dat men hier moet lee-
 En hoe men 't allerbest een' vryer doeken kan.

N E G E N D E T O O N E E L .

CLAUDINE, MARTIN, *met een vles wyn in
 ieder zak, en een taart in de hand.*

CLAUDINE.
Was jy daar, vriend Martin? de droes! wat smul jy, man!
 Toe, elk de helft daarvan, of 'k zel je gaan verklappen.

MARTIN.
 Foei! zouwen wy malkaër bederven, door ons snappen?
 En als ik dan reis zei dat ik; op zekren dag,
 Jouw, in het hoenderhok, met zekren jongman, zag,
 Daar jy de kippen zo behendig wist te keelen! ...

O Als ik aan myn heer vertelde van jouw feeelen!...
 Verduiveld! jy bent ook in lang de braafste niet;
 Jy krabbedieft maar zo al wat je voor jouw ziet;
 Ik ben onschientieusch; ik steel maar zo ten halven;
 Als ik iets na me haal, is 't om myn lyf te zalven.

CLAUDINE.

Ik ken jouw streeken wel: ik weet wel van dat vat,
 Waarin je een gaatje boorde, en dat je, met het nat
 Uit onze sloot, weér vulde: ó 't is me niet vergeeten.

MARTIN.

Wat duivel! zou Germain ook van die zaak iets weeten?
 Zeg, heb jy me ook verklikt?

CLAUDINE.

Neen: 'k heb hem niets gezeid.

MARTIN.

Maar mooglyk zag hy 't zelf.

CLAUDINE.

Wel nou, wat zwaarigheid?

Wat drommel! laat jy hem op zyn gemak niet feeelen?

Om 't algemeen belang moet elk de zaaken heelen.

Als 't op een plondren gaat, doen alle booijen, die

By ouwe vryers zyn, altyd in kompagnie:

Dit praat Juffrouw Armand zo dikwils my te vooren:

Vendorie! op dat punt moest jy haar zelfreis hooren:

Zy zeit dat, wyl myn heer geen kindren heeft, hy 't goed,

Dat hy bezit, met ons, zyn dienstboon, deelen moet;

En wyl hy dit niet doet, zo zyn het onze zaaken (ken

Dat wy maar, zonder schroom, ons moeten meester maa-

Van alles wat wy zien.

MARTIN.

Wel, dat 's te pynewaard'.

Ga meê na boven toe, en neem dit stukje taart:

Wanneer we 's morgens, braafen lekkertjes, ontbyten,

Dan kennen we den dag met veel plaifler verslyten.

CLAUDINE.

Zuip je niet dronken.

22 DE O U D E V R Y E R .

MARTIN.

Niet? dat's prettig.

CLAUDINE.

Maar, verbruid

Dan kan je niets meer doen.

MARTIN.

Ja wel, dan slaap ik uit.

Einde van het eerste bedrijf.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

DORIMON, SOPHIA.

W y zyn, in 't eind', beland tot midden in de zaal,
En niemant dient ons aan.

SOPHIA.

Een wonderlyk onthaal!

DORIMON.

Een' ouden vryers huis! Maar laten we ons doen hooren.
*Hy gaat naar het achtereinde van de zaal, en stampet
sterk met zyn' voet.*

Ik zie geen' enkel' mensch: 'k heb myn geduld verloren.
Maar eindlyk hoor ik toch...

T W E E D E T O O N E E L.

GERCOUR, DORIMON, SOPHIA.

DORIMON.

Waarachtig, lieve Vriend,

Geen sterveling wierd ooit zo slecht als gy gediend.
Ik loop hier sints een uur, terwyl wy niemand zagen
Die naar een' mensch geleek, wien ik naar u kon vragen.
Een lobbes van een' hond, die aan uw tuindeur lag,
Wenschte ons, door zyn geblaf, alleen een' goeden dag;
Dit is de trouwste wel van all' uw huisbedienden.

GERCOUR.

Ik schaam my in myn hart. Verschoon my, lieve Vrienden.
Mejuffrouw, 'k had belast dat als gy, met myn heer...

DORIMON.

(meer.

't Is geen halszaak, Vriend; men spreek' daarvan niet
Duld

Duld dat ik, zonder veel vooraſſpraak, u de reden
Van myne komst, heel kort en bondig, mag ontleeden.
Gy zult, op 't oogenblik, hier zekren jongen heer,
Sainfar, verſchynen zien; een' jongling, op myn eer,
Verſtandig, deugdzaam, fraai, geſchapen tot behaagen
Sophia, is't niet zo?

SOPHIA, *verlegen.*

Myn Vader, op dit vraagen...

DORIMON.

Gy bloost! zo, dat gaat goed!

GERCOUR, *tegen Dorimon.*

En die ontroering zegt

Ons klaar genoeg dat uw beſluit niet ward weêrlegt.

SOPHIA

Myn heer, waaröm zo ligt aan iets geloof gegeven..?

DORIMON.

Dees dag, myn Kind, beſtiſt het noodlot van uw leven.
Sophia, ſpreek vry uit.

SOPHIA.

Myn Vader, nimmer voed

Uw dochter een geheim dat ze u niet hooren doet.

'k Zal, op een' andren tyd, u in myn hart doen leezen.

DORIMON.

o Neen: myn vriend Gercour mag uw vertrouwling wezen;

Dat hy getuige zy van all' wat hier geſchied,

Dewyl het noodig is dat hy zyn hulp u bied'.

CERCOUR.

Gy kunt myn' goeden wil geenzins in twyfel trekken:

Maar 'k weet tot nog toe niet...

DORIMON.

Ik zal het u ontdekken.

Gy doet ons groot vermaak, zo gy Sainfar de hand
Wilt bieden.

GERCOUR.

En waarin?

DORIMON.

Hy dient, als luitenant,

In Holland, en hy moet haast weder derwaarts keeren:
 Nu hield ik gaarn hem hier, en zou van u begeeren
 Dat gy voor hem een plaats in Franschen dienst verzocht:
 'k Wist dat, in dit geval, uw voorspraak veel vermogt:
 Zo dra de koning zal voldoen aan ons verlangen,
 Zal hy van my de hand van myn Sophie ontfangen.

SOPHIA, *ter zyde.*

Welk een verrassing!

DORIMON, *tegen Gercour.*

Nu, wat moet ik hoopen? spreek.

GERCOUR.

Ik schryf van avond reeds; en zal, nog deeze week, (ven,
 Ten zy iets, aan het hof, myn oogmerk mogt weêrstree-
 Den kapitein Sainfar aan u tot schoonzoon geeven.
 Om u vermaak te doen ben ik hiertoe bereid:
 Schoon ik myself weêrspreek, by die gelegenheid;
 Want ik, altyd gewoon om 't huwlyksjuk te haaten,
 Zwoer met geen echtverbond my immer in te laten.

DORIMON.

Wel, door dees goede daad, kunt gy thans, met fatzoen,
 Den huwlyksgod, in 't einde, eens schae vergoeding doen.

GERCOUR.

Die reden zou my juist daartoe niet sterk verplichten;
 Maar 'k wil, om uwent wil, al' wat ik kan verrichten.

DORIMON.

Gy maakt my recht verheugd, myn oude en trouwe Vrind!
Tegen Sophia.

Ontdek me, omtrent Sainfar, oprecht uw hart, myn Kind,
 Sints 't droevig uur, toen ik uw moeder heb verloren,
 Zorgde ik voor uw geluk nog sterker dan te vooren:
 Gy waart myn eenigst heil: ik leide uw tedre jeugd,
 Verlichtte zelf uw' geest en vormde uw hart tot deugd.
 De opvoeding, hedendaagsch aan 't vrouwlyk kroost ge-
 geeven,

Beschouwde ik als een' ramp voor u in 't zeedlyk leven;
 Ik achtte een klooster, zo verveelend voor de jeugd,

Een schaadlyk kweekschool van bevalligheid en vreugd,
 'kDeed aan de wysbegeerte uw hart reeds vroeg gewinnen,
 En leerde, aan myne zyde, u recht de waereld kennen:
 Ik zag dat gy, welhaast haar' ydlen glans gewoon,
 Uw oog gesloten hield voor haar bedrieglyk schoon,
 Dat, in uw huwlykskeuz', de wichtigste in dit leven,
 Uw oordeel mooglyk lang uw hart zou wederstreeven:
 Ik heb, vier jaaren lang, u 't huwlyk aangeraên;
 Maar spoorde u tot de keuze eens egaës vruchtloos aan.

Glimlagchende.

Die onverschilligheid moest eindelyk bezwyken;
 Sainfar deed die welhaast uit uwen boezem wyken;
 En denk niet dat myn hart die voorkeur laaken zal.
 Sints 't zeldzaam ongeluk, dat, enkel by geval,
 My met dien jongeling in vriendschap deed geraaken,
 Wilde ik terstond met hem nog nader kennis maaken;
 Ik heb, in al dien tyd, zorgvuldig hem bespied,
 En zelfs zyn minst gesprek ontslipte uw' vader niet;
 Ik heb hem, met vermaak, het vuur van zyne jaaren
 Mer die bezadigheid, die gryzäarts voegt, zien paaren;
 In 't kort, ik vond in hem een' braav', een edel' mensch.
 Een zekre zwaarigheid weêrstreefde alleen myn' wensch;
 Maar, dank zy mynen vrend, ze is byna opgeheven:
 Mar dan niet meer, myn Kind, wil my te kennen geeven.
 Of ge in den echt met hem gelukkig leeven zult,
 En of uw vader thans uw wenschen heeft vervuld,
 Gy schreit?

SOPHIA

ô Ja, ik schrei; maar 't is geenszins uit smarte.
 Aeh! 't is een zacht gevoel, zo streelend' voor myn harte,
 Dat my, ondanks myzelf, die tedre traan ontwingt.
 Uw zorg... uw goedheid, die my tot verwondring dwingt..
 Myn dierbre Vader! hoe kunt gy myn ziel verrukken!
 Hoe is myn tong in staat naar eisch u uit te drukken..
 Om 't geen myn hart gevoelt u recht te doen verstaan!
 Ik, die, drie maanden lang, myn keuz' te keer moest gaan,
 Den

Den sterksten liefdegloed voelde in myn' boezem blaaken,
 En zonder hoop van ooit myn heil te zien volmaaken,
 Zie my, dit oogenblik, bevryd van al myn' druk,
 En, door uw tedre zorg, ten toppunt van 't geluk:
 'k Voldoe aan mynen pligt en aan myn liefde tevens:
 Een vader, dien 'k aanbid, bepaalt het lot myns levens.
 Een wreede twyfling slechts houd nog myn hart bekneld,
 Behaag ik aan Sainfar? Nooit heeft hy iets gemeld
 Waaruit ik, tot dit uur, zyn liefde kon beseffen.

DORIMON.

Ik zie veel klaarder door in 't geen u kan betreffen,
 Hy bid u aan; ik zelf zag dit wel honderdmaal;
 Zyne oogen spraaken steeds de teérste liefdetaal.
 Vertrouw...

SOPHIA.

Ik dacht somtyds dit uit zyn oog te leezen;
 Maar 'k moest eerst, door zyn' mond, daarvan verzekerd

GERCOUR. (wezen)

Ik ken hem niet; maar waag om borg voor hem te staan.
 Wie ziet, Mejuffrouw, ooit u onverschillig aan?

DORIMON.

Ik zag zelfs meer dan eens, met innig mededoogen,
 Hoe hy met moeite zweeg. Ik heb my niet bedrogen,
 Noch u met ydle hoop omtrent Sainfar geveleid:
 Ik zag, met groot vermaak, hem, met bescheidenheid
 En diep ontzag voor u, een hartsgevoel betoemen,
 Dat hy met weinig hoop...

GERCOUR.

Zie ik hem herwaarts komen?

DERDE TOONEEL

GERCOUR, DORIMON, SOPHIA, SAINFAR.

GERCOUR.

Kom hier, Mynheer Sainfar. Hier ziet gy nu den vriend,
 Waarvan ik laatst u sprak. Tree toe.

SAIN-

SAINFAR.

Mynheer, ik vind
My zeer verëerd dat ik in kennis mag geraaken...

GERCOUR.

Mynheer, die eer...

DORIMON.

Laat daar dat komplimenten maaken.
Een zaak van meer gewigt...

GERCOUR.

Zeer gaarne: ik ben een man,
Die naar de ton my niet gemaklyk schikken kan.
Al die wellëevendheid kan my niet meer behaagen.

SAINFAR.

Beminlyke Sophie, is't my vergunt te vraagen
Hoe gy sints uw vertrek...

DORIMON.

Maar zeg my, merkt gy niet
Om welke reednen ik u herwaarts komen liet?

SAINFAR.

't Vermaak dat my altoos uw byzyn heeft gegeven,
Mynheer, heeft my, met vrengd, doen naar dit landgoed
streeven:

Ik vleide my dat ik, tot myn vertrek, hier de eer...

DORIMON.

o Gy vertrekt niet.

SAINFAR.

Hoel

DORIMON.

o Neen: gy blyft, Mynheer.
Myn vrind heeft my beloofd...

GERCOUR.

Ja, en ik durf met reden...

SAINFAR.

Wat?

GER

GERCOUR.

Dat gy, binnen kort, in Franschen dienst zult treden,
En zelfs als kapitein.

DORIMON.

Zie daar, Sainfar, waarom
Ik hier myn' vriend Gercour met u bezoeken kom.
Bedank hem, door wiens zorg gy in dien rang zult komen;
Daarna, omhels Sophie.

Sainfar aarzelt.

Omhels haar, zonder schroomen.

SAINFAR, *tegen Sophia.*

Duld dat ik aan een' last, zo streelend', straks voldoe.

GERCOUR, *tegen Sainfar.*

Merkt gy de zaak nog niet?

SAINFAR.

Tegen Dorimon. Kan't zyn! ó Hemel! Hoe!
Mynheer! Sophia!

GERCOUR.

Ja.

SAINFAR.

Ik zou...!

*Hy leunt op den rug van een' armstoel.*DORIMON, *tegen Sophia.*

Zie hem verbleeken!

SOPHIA.

Dit strekt my van zyn liefde een onbetwistbaar teken.

SAINFAR, *ter zyde.*

Geheel verbaasd, ontroerd...

DORIMON.

Verban uw kwelling vry.

SAINFAR.

Mejuffrouw, hoe! uw hand! een gift van die waardy!...

DORIMON.

Zy kan van uwe min niet meer verzekering krygen:

Uw hart betoont die klaar, door uw welspreekend zwygen.

Maar maatig toch uw vreugd; gy zyt te sterk ontfeld.

SAIN-

30 D E G O U D E V R Y E R ,

SAINFAR, *tegen Dorimon, eenigzins aarfelender.*
 Myn heer, waarom my niets, eer ik hier kwam, gemeld
 Van dat geluk...: dat heil, zo hoog in top geflegen?

DORIMON, *met levendigheid.*

Ik heb 't, met oordeel, voor Sophia zelf verzwegen.
 't Waar' nutloos zo ik u had met de hoop gevleid
 Op een aanstaand geluk, als ik, met zekerheid,
 Het niet belooven kon; 'k verborg u, uit dien hoofde,
 De zaak, tot dat Gercour zyn' bystand my beloofde;
 Ik, moog'lyk meer dan gy bezorgd voor uw geluk,
 Zag my, tot tweemaal toe, bedrogen in dit stuk.

Met tederheid.

Ik nam op my de zorg om voor uw heil te waaken,
 En wilde van de liefde u niets dan 't zoet doen sijnaken,
 Wanneer ik, zonder schroom, u alles melden mogt.
 Dat uwe harten thans, door d'eelsten band verknocht,
 In 't bly vooruitgezicht uws huwlyks zich verlusten,
 En, zonder kommer', vry in myne zorg berusten.
 Myn Kindren, van die zorg ben ik op 't schoonst voldaan:
 'k Beveel myn lieve telgden arm der vriendschap aan:
 Ik deed een wyze keuz', die nooit my zal berouwen:
 Ik durf den braafften man gerust haar lot betrouwen:
 En, zo ik iemand wist myn dochter meerder waard',
 Nooit schonk ik u, Sainfar, myn dierbaarst pand op de

SAINFAR, *altyd verlegen.* (aard'.

Ik wenschte... maar hoe kan ik u myn hart verklaren!
 Myn dankbaarheid, Mynheer, zal altoos evenaaren...

DORIMON.

'k Voldoe alleen myn hart, dat slechts haar heil bedoelt;
 'k Gevoeligt uw geluk meer dan gy 't zelf gevoelt.
 Het schoonst tafreel dat ooit een vader kan beschouwen
 Is als hy, tot hun heil, zyn kindren uit mag trouwen.
 Een' man, die haar verdient, myn dochters hand te bién;
 Eer ik myne oogen sluit, haar heil gevest te zien;
 Een' zoon, die my ontbrak, in haar' gemaal te vinden;
 Dit zoet alleen kon nog myn hart aan de aard' verbinden;

Ja't is het eenigst heil dat my nog ovrig is.

GERCOUR, *ter zyde, met een gesmoorde stem.*

Ach! dit is een geluk dat ik voor altoos mis.

SAINFAR.

De Hemel, die my kent, weet met wat vreugd ik weder
Een' vader vinden zou...

Zich schielyk herstellende.

In u, Mynheer, hoe teder

Ik uw Sophia min... hoe gaarne ik steeds, getrouw,
De pligten van een' gade en zoon volbrengen zou... (de;
Maar... 'k vrees dat ik myn hart met ydle hoop slechts voe-
Het lot heeft my altoos vervolgd met zulk een woede,
Dat, schoon uw goedheid my op't hoogst verbaasd doet
staan,

Myn hart aan zulk een heil nog geen geloof durft slaan.

Zo ik my met dien rang eens vruchteloos mogt vleijen...

DORIMON.

Vertrouw vry op myn' vrend; hy zal u niet misleiden.

SAINFAR.

Ik twyfel geenszins aan zyn' goeden wil; maar ach!

Zo eens myn heer hierin zichzely' bedrogen zag!

Op d'invloed aan het hof durf ik niet veel vertrouwen:

Men geeft somtyds zyn woord, terwyl men 't niet kan

GERCOUR.

(houen.

My dunkt gy daagt my uit; die vond is waarlyk fyn.

Ik zeg dat gy dees week nog kapitein zult zyn.

DORIMON.

Wei, Vriend! gy wreekt u schoon.

GERCOUR.

Wat zegt gy nu? Laat hooren.

SAINFAR.

Die vriendschap, die uw ziel tot myn geluk kan spooren,

Die yver, dat belang voor my betoond, Mynheer,

Terwyl gy my niet kent, verbaast myn' geest zo zeer...

'k Zal, voor die tedre zorg, u altoos dankbaar blyven;

Maar kan nochtans de vrees niet uit myn hart verdryven.

SOPHIA.

(denkt)

Maar 'k vind het vreemd, Sainfar, dat ge uw geluk ver-
GERCOUR.

De blydschap heeft misfchien zyn zinnen wat gekrenkt.

DORIMON, *cenigzins gemelyk.*

Maar kunt gy 't dan zo vreemd en ongeloooslyk vinden
Dat, om my dienst te doen, de beste van myn vrienden
Voor u een' post verzoekt, schoon hy u juist niet kent?
Gy zyt het niet dien hy ten dienst wil staan: ik ben 't.

SAINFAR.

(ten;

Gewis; 'k heb ongelijk: ... gy doet myn argwaan zwich-
Maar, eer myn heer iets schryft, moet ik hem onderrichten
Van 't een en ander.

DORIMON.

Goed.

SAINFAR, *tegen Gercour.*

Kan ik...?

GERCOUR.

ô't is nog vroeg;

Ik schryf deez' avond eerst; wy hebben tyds genoeg.

Tegen Dorimon en Sophia.

Gy zult alleen niet zyn: ik hou nog, voor acht dagen,
Hier Dorval en zyn vrouw.

SOPHIA.

Dit kan me op 't hoogst behaagen.

GERCOUR, *tegen Sophia.*

'k Wist dat myn nicht Lucile u beter aan zou staan
Dan ons gezelschap; maar daar komt zy zelf reeds aan.

VIERDE TOONEEL.

DE VOORIGEN, LUCILE.

LUCILE.

Wel, Oom, gy hebt verdiend dat wy u braaf bekynen:
Gy hebt mejuffrouw hier, en laat my binnen blyven:

Daar

Daar ieder oogenblik dat ik haar byzyn mis,
 Als zy zich hier bevind, voor my verloren is.

SOPHIA.

Dit vriendelyk onthaal kan my op 't hoogst bekooren:
 Mevrouw, myn grootste zorg zal zyn om, naar behooren,
 Te toonen...

DORIMON.

Ó Laat thans die complimenten daar;
 Maak die wanneer gy eens alleen zyt met elkaer.
Tegen Lucile, wyzende op Sainfar.

Gaah wy naar binnen. Ik verlang reeds om te maaken
 Dat Dorval en mynheer te saam in kennis raaken.

GERCOUR, *ziende Juffr. Armand door de zydeur komen.*
 Ik volg u: wees zo goed om maar vooruit te gaan.

V T F D E T O O N E E L.

GERCOUR, Juffr. ARMAND.

GERCOUR.

W el nu, Juffrouw Armand, waar komt gy weér van daan?
 Heb ik, zo even, u niet duidlyk last gegeeven
 Dat gy hier wachten moest?

Juffr. ARMAND.

Ik ben hier ook gebleven,
 Mynheer; een heel uur lang heb ik hier opgepast,
 En eindlyk aan Germain de zaak ter deeg belast.

GERCOUR.

(ten;
 'k Heb, in myn schryfvertrek, vergeefs hem zitten wacht-
 Die knaap schynt, naar my dunkt, uw orders weinig te ach-

Juffr. ARMAND.

(ten;
 Maar dat is ook uw schuld, zo ik het zeggen mag:
 Gy geeft my, hier in huis, niet half genoeg gezag.
 Zie daar, Mynheer, sints hier uw neef en nicht logeeren,
 Wil zy geheel alleen het gantsche huis regeeren;
 Myn heer uw neef Dorval gaat ook den zelfden gang;
 't Loopt alles in de war.

C

GER-

GERCOUR.

Welnu, dit duurt niet lang;
Zy beiden blyven hier ten langften nog acht dagen.

Juffr. ARMAND.

Dat is me zeker lief: wie kan al de airs verdraagen
Die zy zich geven, zo dat ik me waarlyk fchaam!

GERCOUR.

Myn neef bemint my teér.

Juffr. ARMAND.

Ja, als een' erfgenaam.

Betrouw op menschen vry die uit belang slechts werken.

Met geheimhouding.

Inuwe ziekte...

GERCOUR.

Wel?

Juffr. ARMAND.

Kon ik altoos bemerken

Aan hun gefaat, Mynheer, hoe 't met die ziekte ging.

GERCOUR.

*k Moet zeggen dat ik toch van hen veel hulp ontving.

Juffr. ARMAND.

Myn lieve Heer, dat komt om dat zy anders vreezen

Dat neef van't goed zyns ooms geen erfgenaam zou wezen.

Geloof me dat de hoop naar zulk een erfenis

Alleen de dryfveer van die tedre vriendschap is.

GERCOUR.

Men acht my dan wel oud?

Juffr. ARMAND.

ô, In't geval van erven,

Begrypt een neef altoos dat haast zyn oom moet sterven.

Maar die u met een oog gelyk het myne aanschouwt,

Acht waarlyk u niet meer dan veertig jaaren oud.

GERCOUR.

Ik ben zo wel hersteld dat ik 't niet dorst verwachten: (ten:

Verr' van verzwakt te zyn, vermeerderen zelfs myn krach-

Myn eetlust wakert aan: ik word van tyd tot tyd...

Juffr.

Juffr. ARMAND.

Maar zorg, voor alles, toch dat gy u nog wat myd.
 'k Wil wedden, als we altoos zo by malkander bleeven,
 Dat ik u, voor het minst, nog dertig jaar deed leeven:
 Dan, dunkt my, had gy niet te klaagen.

GERCOUR.

Neen gewis..

Maar zeg me of 't middagmaal haast in gereedheid is.

Juffr. ARMAND.

Ik heb Germain de zorg van 't eeten aanbevolen:
 Daar is hy zelf.

ZESDE TOONEEL.

GERCOUR, Juffr. ARMAND, GERMAIN.

GERMAIN.

Men heeft u deezen nacht ontstolen,
 Ik denk door 't venster van uw kabinet, Mynheer,
 Twee vesten, ryk met goud, een mantel... wacht, wat meer?
 Drie rokken, en... ik ben, toen ik het heb vernomen,
 Als een getrouwe knecht, straks by Mynheer gekomen,
 Om 't hem te zeggen.

GERCOUR.

Goed; maar beter was 't dat gy

Ter deeg op 't sluiten paste, op dat die dievery
 Hier niet gebeuren kon. Wie zou hier toch zo rooven?

GERMAIN.

Zy geeven elkander tekens, achter Gercour.

*k Mistrouw...

Juffr. ARMAND.

Ja zeker.

GERCOUR.

Wie?

GERMAIN.

Ik zou wel haast gelooven...

36 DE O U D E V R Y E R ,

GERCOUR.

Spreek op.

GERMAIN.

Mynheer Dorval heeft zekren knecht; misschien.

Juffr. ARMAND.

Ik heb hem , in een' hoek , geduurig loeren zien.

GERCOUR.

Maar ik geloof toch niet...

Juffr. ARMAND.

Die vent heeft , in zyn wezen ,

Zo iets waaruit men klaar den deugeniet kan leezen.

Mynheer bemerkte dit , zo wel als wy , gewis.

GERMAIN , *met onbeschaamtheid.*

o Alles raakt hier weg , sints hier die kaerel is.

Z E V E N D E T O O N E E L .

DE VOORIGEN , CLAUDINE , MAR-
TIN , *beiden schieelyk opkomende.*

CLAUDINE.

Mynheer Germain , ik kom heel schieelyk aangelooopen.

MARTIN , *dronken.*

Mynheer !

CLAUDINE.

Spion is daar de kelder ingeslopen...

MARTIN.

Zes flesfen wyn , een taart... ik weet niet wat al meer ,
Die duivel van een' hond nam alles meê , Mynheer.

GERCOUR.

De hond zes vlesfen wyn ! dat is wat raars.

MARTIN.

Waarachtig ;

Vraag 'taan Claudine maar ; ik ben niet Iogenachtig.

GERCOUR.

Loop , lompert , ga naar bed en slaap den wyn eerst uit ,
Dan zult gy beter doen.

MAR-

MARTIN.

Hoe! ik? wel, dat's verbruid:
Vraag'taan Claudine; ik heb geen enklen flok genomen.

GERCOUR.

Wat let my om terstond u op de huid te komen,
Vervloekte schurk!...

MARTIN.

Mynheer die was altyd zo goed.

Juffr. ARMAND.

Och! hoe mishandelt gy dien armen hals, dien bloed!

GERMAIN.

Het is een goeije ziel.

Juffr. ARMAND.

Zult gy zyn fout vergeeten?

GERCOUR.

Hy is een deugniet, die niets doet dan zuipen, vreeten
En slaapen: dit verveelt me: ik hou daarvoor geen knecht:
Hy moet zo daadlyk heen.

CLAUDINE.

Och! dat is waarlyk slecht.

Juffr. ARMAND

Maar waarom toch, Mynheer, zo sterk u boos te maaken?
Gy zyt nog zwak; gy zoudt ligt van uw stel geraaken;
De minste moeilykheid...

GERCOUR.

Verban die kwelling vry:

Ik wil nu boos zyn: zwyg.

Juffr. ARMAND.

Mynheer, toch niet op my?

GERCOUR.

Indien dit al zo waar, het waar' niet zonder reden:
Nooit geef ik u een' last, die niet word overtreden:
't Is schier als of gy spot en lacht met myn bevel.

Juffr. ARMAND.

Mynheer!...

GERCOUR.

Zelfs daadlyk nog.

Juffr. ARMAND.

Uw hoofd staat gantsch niet wel.

GERMAIN.

Dit heb ik ook bemerk. Mynheer was, van te vooren,
Nooit zo geweldig kwaad.

Juffr. ARMAND.

Een niets kan hem verstooren.

GERCOUR.

Wat duivel! is't eenniets, zo als de boel hier gaat?
Dewyl gy, by geval, nu juist zo by my staat,
Meen ik u, alle vier, eens deeglyk recht te zetten.GERMAIN, *ter zyde.*

Ik zweer, wy zullen't u, met alle magt, beletten.

GERCOUR.

Voor eerst, gy, Maat Germain, al houd ge u nog zo fyn,
'k Geloof dien diefstal niet, het kan niet mooglyk zyn.

Juffr. ARMAND.

(wen?

Mynheer! Hoe kunt gy dus een' braaven knecht mistrou-
Focil't is conschientie werk... hemvoor den dief te houen!
't Is wonder dat gy my niet ook het zelfde zegt.

GERCOUR.

Ik weet waarachtig niet... Hoor hier; om u oprecht...

CEAUDINE.

Bekyf de juffrouw niet: zy toonde, van den morgen
Tot d'avond, voor mynheer zo veel belang en zorgen.

GERCOUR.

Wie spreekt wat tegen jou? Zwyg met die malle praat,
Ik wil u, alle vier, eens zeggen waar't op staat.

Juffr. ARMAND.

My dunkt gy maakt, van daag, ook een afgryslyk leven.
Wy hebben niet verdiend om zo te zyn bekeven;

o Neen, Myn heer.

GERMAIN.

o Neen.

GER-

GERCOUR.

Zwyg voor den duivel, fil.

ALLEN TE GELYK.

ó Neen, ó neen, Mynheer.

GERCOUR.

Zwygt, als ik spreken wil.

ALLEN TE GELYK, *nog harder.*

ó Neen, Mynheer, ó neen.

GERCOUR.

Ik bid, bespaart myne ooren.

ALLEN TE GELYK, *nog harder.*

Neen.

GERCOUR, *hy betoont het grootste ongeduld, is gereed om Germain een' klap te geeven, weêrhoud zich, trekt de schouders op, en vertrekt.*

Laat ik wyzer zyn.

Juffr. ARMAND.

Zo gaat het naar behooren.

Schreeuw maar altoos zo hard: je zag wel dat hy zweeg.

Zygaan, schaterende van't lagchen, heen.

Juffr. ARMAND, *alleen, in't heengaan.*

Wacht maar: ik bak hem haast een koekje van myn deeg.

Einde van het tweede bedryf.

40 DE O U D E V R Y E R,
D E R D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.

LUCILE, SOPHIA.

J a ' t s t r e k t m y z e e r t o t v r e u g d , M e v r o u w , d a t i k d e n t y d ,
D i e n i k h i e r b l y v e n z a l , i n u w g e z e l s c h a p s l y t .
' k Z a l , i n d e n n i e u w e n s t a a t , w a a r i n i k h a a s t m o e t l e e v e n ,
S t e e d s t r a c h t e n o m , m e t v l y t , u w v o o r b e e l d n a t e s t r e e v e n ,
E n z o r g e n d a t S a i n f a r , g e l y k i k z i e d a t g y
U w ' g a e ' g e l u c k i g m a a k t , d o o r m y g e l u c k i g z y .
L e e r m y d e k u n s t h o e i k h e t h a r t v a n m y n ' b e m i n d e n ,
Z o l a n g i k l e e v e n z a l , a a n ' t m y n e k a n v e r b i n d e n .
' t Z e g t w e i n i g d a t o n s s c h o o n d e r m a n n e n h a r t v e r l e i d ;
M e n w i n t e e n ' m i n n a a r l i g t d o o r w a t b e k o o r l y k h e i d ;
M a a r ' t h a r t e e n s e c h t g e n o o t s , v o o r e e u w i g , t e o v e r h e e r e n
I s e e n g e h e i m , M e v r o u w , d a t g y m e a l l e e n k u n t l e e r e n .

LUCILE.

G y z u l t h a a s t d a t g e h e i m , d i e e e d i e k u n s t v e r s t a a n :
I k b l y f u d a a r v o o r b o r g , h i e r v a l t g e e n t w y f f l e n a a n .
E e n v r o u w , z o s c h o o n a l s g y , h e e f t w e i n i g s t o f t o t v r e e z e n
D a t o o i t h a a r e c h t g e n o o t h a a r o n g e t r o u w z a l w e z e n .
M a a r w a a n n i e t d a t i k d e n k d a t u e e n s c h o o n g e l a a t
V a n a l l e o p l e t t e n d h e i d e n l i e f d e z o r g o n t f l a a t :
D e e e n t o o n i g h e i d h e e f t v a a k d e h u w l y k s m i n v e r b a n n e n :
D e g r o o t s t e s c h o o n h e i d z e l f s v e r v e e l t i n ' t e i n d ' d e m a n n e n ,
M a a r n o o i t d e a a n v a l l i g h e i d ; d o o r h a a r e h u l p a l l e e n ,
W o r d d e e c h t a l t o o s v e r z e l d v a n d u i z e n d z a l i g h e e n . (k e n ?
W i e n s s t u g h e i d m o e t , i n ' t k o r t , v o o r ' t z a c h t g e v l e i n i e t w y -
I n d i e n u w g a e ' s o m t y d s w a t g e e m l y k h e i d l a a t b l y k e n ,
B e k l a a g u n i e t v a n h e m , d o o r e e n i g s c h e r p v e r w y t ,
E n t o o n , v o o r a l l ' , h e m n i e t d a t g y g r a m s t o o r i g z y t :
E e n v r o u w , i n t o o r n o n t v l a m d , i s w a l g l y k o m t e a a n f c h o u -
D e z w a k h e i d , m y n S o p h i e , i s e i g e n a a n d e v r o u w e n , (w e n :
E n

En heimlyk word gespot met onze grimmigheid.
 Nooit worde buitens huis uw echtkrakeel verbreid.
 Gy moet, om beuzlaary, uw' egaé niet weérspreeken;
 Een kleine vonk kan ligt een groote vlam ontfleeken:
 De tegenspraak mishagt doorgaans een' man, Vriendin;
 Al't geen ons oordeel wint verliest de huwlyksmin:
 Men haat een vrouw die praalt met haare kundigheden:
 Men kan door terging nooit de mannen overreeden:
 Een lonk, een vleijend woord is meest, in dit geval,
 Het middel dat hun hart best overtuigen zal.
 'k Heb dit, tot myn geluk, altoos in acht genomen.
 Somtyds kan Dorval naauw' zyn haastigheid betoomen;
 Ik geef hem ook wel eens wat stof tot geemlykheid;
 Wy zyn geenszins volmaakt; nochtans, altoos bereid
 Om wederzyds elkaér een weinig toe te geeven,
 Smaakt niemand meer geluk dan wy in 't huwlyksleven.

T W E E D E T O O N E E L.

SAINFAR, SOPHIA, LUCILE.

LUCILE, *Sainfar ziende, die aarselt om in te komen.*

Tree toe, Mynheer Sainfar. 'k Sprak met Sophia van
 De midden hoe men d' echt gelukkig maaken kan:
 Laat myn vriendin het steeds, door uwe liefde, wezen.

SAINFAR.

Mevrouw, Ach! heeft Sophie ooit ongeluk te vreezen!

SOPHIA.

o Neen, zo lang ik slechts myn' egaés hart niet derf;
 Maar, zo hy 't my ontroof, denk dan dat ik 't besterf,

SAINFAR.

Gy vreezen dat uw gade u eerloos zou begeeven!
 Ach! die u kent, aanbid — aanbid u al zyn leven,

LUCILE, *tegen Sophia.*

Heb ik 't u niet gezegd? Hy mint u voor altyd.

SAINFAR, *ter zyde.*

Verkorten we een gesprek, dat my de ziel doorsnyd,
Overluid.

Mejuffers, Dorimon laat op een kaartje u vragen,

SOPHIA.

Zult gy niet meê doen?

SAINFAR.

Neen. Zo 't u niet zal mishagen,
Wacht ik mynheer Gercour, dien ik berichten moet
Omtrent myn' staat...

LUCILE.

Vaar wel. Ik zie met vreugd dien spoed,
Bewerk slechts dat gy ras uw akte moogt ontfangen:
Gy zult van haar het loon van uwe vlyt erlangen.

D E R D E T O O N N E E L .

SAINFAR, *alleen.*

O onverbidlyke eer! zyt gy in 't eind' voldaan?
Hoe diep doet gy uw schicht my door den boezem gaan!
Met welk een treurigheid moet ik myn lot beschouwen!
Ik Bemim, maar zonder hoop, de aanbidykste aller vrou-
Haar vader is myn' vrind, en schenkt my zelf de hand (wens;
Van haar waarvoor myn hart in reine liefde brand;
En ik, daar myn geluk ten toppunt schynt verheven,
Ik moet, door de eer genoopt, myn wenschen wederstree-
ven... (mond!
Myn wenschen! ach! Sainfar! wat woord ontslipt uw'
Betaamt u, in uw' staat, een wensch naar 't echtverbond!
Gy, die het leven slechts hebt tot uw' ramp genoten,
Uit een misleide liefde onwettig voortgesprooten!
Waarom, zo dra Sophie een heimelyke zucht
Voor haar in u ontsak, niet straks haar huis ontvlucht?
Meest ik niet, verr' van haar, myn dwaaze vlam verdooven?
Maar neen, ik bleef: Helaas! de min deed my gelooven
Dat ik, zo 'k slechts myn' gloed bedekte, niets misdeed,
In-

Indien ik nog by haar verrukkende uuren fleet:
 Geen ander heilgenot stelde ik my ooit te vooren.
 In d' ongehuwden staat, voor altoos my beschoren,
 Genoot ik nog voor 't minst, dien troost in myn verdriet;
 Dat heil zelfs is me ontzegt... Welaan, ik blyf hier niet;
 Ik moet aan de eer voldoen en straks van hier vertrekken.
 'k Zal, zonder aan Gercour iets van myn lot te ontdekken,
 Hem bidden dat zyn gunst gespaard blyv' voor een' man
 Die, meer dan ik, daarvan de vruchten plukken kan.

VIERDE TOONEEL.

GERCOUR, SAINFAR.

GERCOUR.

Welnu, Mynheer Sainfar, naar Dorimons verlangen,
 Kom ik, om thans van u 't beloofd bericht te ontfangen.
 Ik schryf, zo dra 't gesprek met u is afgedaan;
 En blyf gerust u borg dat alles wel zal gaan.

SAINFAR.

Uw vriend is haastig.

GERCOUR.

Ja; dat was hy al zyn leven;
 Ik ken hem. Nu, ik wil hem straks voldoening geeven;
 Dit is de reden dat ik hier by u verschyn.
 Zeg my uw vaderland en wie uwe ouders zyn.

SAINFAR, *na eene onwillige uitroep, zich straks
 herstellende.*

Myne ouders! ach!... Mynheer, 'kben in Parys geboren.

GERCOUR.

'k Vraag dit pro forma slechts: maar doe my verder hooren
 Wat oorzaak dat u dreef in vreemden dienst te treên.
 'k Schryf dit niet in den brief; 'k zal die omstandigheên,
 Slechts kortheidshalven, in een noot daar onder voegen.
 Gy peinst!

SAINFAR.

Ja; al uw zorg om my te vergenoegen...

In-

44 D E O U D E V R Y E R .

Indien ik u oprecht myn meening doe verstaan,
Ik ben daarvan, Mynheer, beschaamd en niet voldaan.

GERCOUR.

Kan't mooglyk zyn?

SAINFAR.

Ik wil't niet langer u verbergen.

Wel verre dat ik u uw voorspraak af zou vergen,
Verklaar ik nu recht uit, gelyk een eerlyk man,
Mynheer, dat ik geenszins dien post aanvaardden kan.

GERCOUR.

Waarom?

SAINFAR, *zuchtende.*

Ik kan my nooit in Franschen dienst begeeven,
Noch immer hoopen met Sophie in d'echt te leeven.

GERCOUR.

Maar wat zal Dorimon toch zeggen van die zaak?
Waarom misleid gy hem, die, met zo veel vermaak,
Zyn tedre vriendschap u, tot uw geluk, wil schenken?

SAINFAR.

Misleiden! Hoor my slechts: gy zult my niet verdenken;
Neen, gy hebt inderdaad geen snood verleider voor.

Ter zyde.

Myn hart ontroerd vanschrik, als ik dien naamslechtshoor,

Overluid.

't Geval deed alles.

GERCOUR.

Maar vergun my u te vraagen
Waar Dorimon en gy voor't eerst elkander zagen.
Gy diende buiten's lands: Ondek my op wat wyz' ...

SAINFAR.

Ik reisde, om eenig geld te ontfangen, naar Parys:
'k Zag, zekren avond, op een' weg, wat afgelegen,
Een rytuig aangerand; ik vloog de roovers tegen;
Myn hulp kwam juist van pas: in't kort, ik overwon...

GERCOUR.

En redde uit dat gevaar Sophie en Dorimon,

Niet

Niet waar? Men kan de rest nu zeer gemaklyk raaden;
En, op dat op de reiz' geen ramp hen meer mogt schaaden,
Geleide gy hen...

SAINFAR.

Ja; tot aan Parys, Mynheer,
Heb ik hen vergezeld.

GERCOUR.

't Bevreemt my nu niet meer
Dat Dorimon zo sterk zyn vriendschap u betoonde:
Die dienst verdiende wel dat hy u dus beloonde.

SAINFAR.

Een ander had gewis gedaan als ik.

GERCOUR.

Misfchien.

Hy wil, naar billykheid, Sophiaas hand u bien:
Waarom toch weigert gy te trouwen met elkander?
Of hebt gy reeds uw hand verbonden aan een ander?

SAINFAR.

o Neen, ik ben nog vry; en 't is my waarlyk leed,
Het smart my in de ziel dat Dorimon dit weet;
Ik heb hem 't zelf ontdekt. Ik kon onmooglyk denken
Dat hy zyn dochters hand aan my zou willen fchenken:
Ik had, in dit geval, my anders wel bediend...

GERCOUR.

Uwe openhartigheid verraadde u thans, myn Vriend.
Maar, naar ik merk, kan u Sophia niet behaagen;
Zy is nochtans gefchikt om liefde toe te draagen.

SAINFAR.

Ach! ik ben deernis waard', daar ik van haar bezit
Voor eeuwig af moet zien, terwyl ik haar aanbid.

GERCOUR.

Maar om wat reden toch?

SAINFAR.

Duld dat ik die mag zwygen.

GERCOUR, *lagchende.*

o Ik begin al licht in deeze zaak te krygen;

46 D E O U D E V R Y E R ,

Ik weet de reden al; de zaak verblyd my zeer:
Wil ik ze u zeggen? Hoor...

SAINFAR.

Gy weet het! hoe! Mynheer?

GERCOUR.

Vrees niet: gy zult in my geen strengen rechter vinden.
Zie daar, geef my de hand: ik haat het echtverbinden,
Zo doer gy ook.

SAINFAR.

Hoel ik!

GERCOUR.

Ja, 'k heb niet misgetast.

Gy mint de vrouwen wel, maar de echt is u tot last:
Zo dacht ik ook voorheen. Geen wyze vind behaagen
Om, in den bloei der jeugd, het huwlyksjuk te draagen.
Op duizend vrouwtjes kan men aazen, ongetrouwd;
Wat zotheid dat men zich aan één gekluisterd houd!
Ik keur uw denkwyz' goed. Men zal u strikken leggen,
De zuchten en't gewezen... maar, wat men ook mag zeggen,
Sta vast of vlucht. Verbruid! wy zullen lagchen. Hoor...

V Y F D E T O O N E E L .

DORVAL, GERCOUR, SAINFAR.

DORVAL, tegen Sainfar.

Verschoon, Mynheer, dat ik in uw gesprek u stoor.
Ik hoorde van myn vrouw dat ge in dit land wilt blyven,
En dat myn oom terstond voor u naar 't hof zal schryven:
Maar 'k weet een' korter weg, en bied myn dienst u aan,
Tot zekre schikking, die u mooglyk aan zal staan.

GERCOUR.

En dat op welk een wyze?

DORVAL.

Een van myn beste vrienden
Verlaat den dienst, Mynheer: indien gy 't goed mogt vin-
den

Hem

Hem geld te bieden voor zyn kompagnie, dan zou...

GERCOUR.

De zaak was wel bedacht, zo hy die koopen wou;
Maar waarlyk, lieve Neef, gy moet geen moeite u geeven:
Zie hier een yveraar voor 't ongetrouwde leven:
Hy zelf heeft plegtig my beleden dat hy 't is.

SAINFAR, *tegen Gercour.*

Mynheer!

DORVAL, *tegen Sainfar.*

Zou't waarheid zyn?

SAINFAR, *ter zyde,*

Ach! wat gesteldtenis!

DORVAL.

Maar Dorimon zegt zelf dat gy in liefde ontstoken...

GERCOUR.

Tegen Sainfar.

o Dorimon heeft mis. Kom, 't ysis al gebroken:
Sta vast nu, als een man.

SAINFAR, *ter zyde.*

o Hemel! Wat verdriet!

Men gisfe all' wat men wil, alleen de waarheid niet.

Tegen Dorval, op een' gedwongen toon.

Elk heeft zyn denkwyze, en indien ik my verbind...

DORVAL,

Maar minde gy dan niet?

SAINFAR.

Gesteld dat ik beminde:

Het huwlyk, wel beschouwd, heeft zo veel zwaarigheên;
Myn weigering, Mynheer, steunt op gegronde reên...
Ik ben juist niet heel ryk, en 't onderhoud der vrouwen
Is kostbaar hedendaags; men waagt zeer veel met trouwen.

GERCOUR.

Men ziet zo menig huis daardoor ten gronde gaan,
Dat hy zeer wyslyk doet dit huwlyk af te slaan.

DORVAL, *met eene, telkens toeneemende vuurigheid,*
tegen Sainfar.

Hoel die berekening acht ge een gegronde reden,

Die

Die u besluiten doet om nooit in d' echt te treden!
 Aan laage zielen , slechts door dwaazen trots geveid ,
 Gevoelloos voor vermaak , voor schoon en tederheid ;
 Die , enkel door de zucht naar 't nietig goud gedreven ,
 Slechts huwen om belang , kan ik die taal vergeeven :
 Maar gy , wien Dorimon reeds voorzyn' schoonzoon houd ;
 Wien hy als teêr verliefd op zyne telg beschouwt ;
 Gy , door dien braaven man terstond my aangeprezen
 Als braaf , gevoelig , teêr.. hoe kan het mooglyk wezen
 Dat ik in u niets vind dan een' baatzuchtig' man ,
 Een koel' berekenaar van 't geen gebeuren kan !

G E R C O U R .

Maar die bereekning , schoon in deeze omstandigheden
 Wat te onpas , steunt nochtans op een gegronde reden.
 Denk dat men , als men mint , zeer zelden redeneert :
 Gelukkig hy die nog by tyds te rugge keert.

D O R V A L , *tegen Gercour.*

Hoe! kunt gy zulk een vrees , met recht , als billyk roemen?

G E R C O U R .

Voorzeker ja.

D O R V A L .

Ik durf die onverfchoonlyk noemen ;
tegen Sainfar.

En duld dat ik 't bewyz'. Gy , antwoord my , Mynheer.
 Mint gy Sophia niet?

S A I N F A R .

Helaas! ik min haar teêr.

D O R V A L .

Wel nu , zy mint u ook : gy kunt haar' egaê wezen ;
 Haar reine liefdegloed is uit haar oog te leezen.
 Vind gy nog zwaarigheid in zulk een' blyden echt ,
 Waarvan de liefde zelf de banden heeft gehecht ?
 Een vrouw , die naar het hart haars echtgenootswil dingen ,
 Hecht haare neiging nooit aan ydle beuzelingen :
 Zy vind al haar geluk in 't byzyn van haar' man :
 Nooit zoekt zy een vermaak dat hem verärmen kan :

Nooit

Nooit word zy door een zucht naar ydle praal beftreden:
 De liefde laat in 't hart geen plaats voor grilligheden.
 Ach! zo ik, op dit ftuk, u alles zeggen zou,
 Dan wees ik u, Mynheer, op 't voorbeeld van myn vrouw,
 Die my de Hemel heeft, tot myn geluk, gégeeven,
 En die, elk oogeblik, 't vermaak is van myn leven.
 Eenvoudig in den ftaat die tot haar' rang behoort,
 Heeft geen ontleende glans haare oogen ooit bekoord;
 Haar liefde is al haar praal; zy volgt geenszins de wetten
 Der mode, om aan haar fchoon meer luister by te zetten;
 Haar fpiegel is myn oog; dat zy aan my behaagt,
 Is de eélste zegepraal, waarop zy glorie draagt;
 Als ik haar slechts bemin, kan niets haar' heilftaat krenken.
 Mynheer, Sophia zou op de eigen wyze denken.

GERCOUR.

Dat is zo zeker niet; maar 'k zwyg eens van dit punt:
 'k Weet honderd andreñ, die gy nooit weérleggen kunt.
 Wat moeilykheden zyn in d'echten ftaat verborgen!

SAINFAR.

Hy geeft ons daaglyks ftof tot honderd nieuwe zorgen.

GERCOUR.

Wat ongemakken zyn, wanneer men 't wel beziét,
 Alaan dien ftaat verknocht!

DORVAL.

Wat ftaat toch heeft die niet?

SAINFAR.

De kindren...

DORVAL.

Kindren! ó daar wilde ik juist u wachten.

Tegen Cercour.

Duld dat ik, voor uw oog, den grond van myn gedachten
 Hem onbewimpeld melde, en hem verftomd doe ftaan.
 Mogt ik, om zyn begrip met kracht te keer te gaan,
 Met die welspreekendheid my aan zyn ziel doen hooren,
 Die uit het diep gevoel der waarheid word geboren!

Tegen Sainfar.

Gy zyt bevreesd, Mynheer, voor kindren uit uw' echt?
 Gy vreest dan 't zoetst geluk den sterfling toegezegd!
 Denk niet dat ik u tracht door myne taal te hoonen:
 Maar zeg my, waarom toch durft ge u weerbarstig toonen
 Aan 't geen natuur beveelt? Waaröm haar doel en wet
 Ontzind te keer gegaan? haar vruchtbaarheid belet?
 Ach! zo de wrok des tyds haar poogt te wederstreeven,
 Onze eélste zorg moet zyn om haar te doen herleeven:
 Denk vry dat hy, die las dien grootfchen pligt verzaakt,
 Zich aan het fnoodst verzuim ondankbaar fchuldig maakt.
 All' wat u de aard verfchaft, het licht der zonneftraalen,
 Ja zelfs de lucht, Mynheer, die u doet adem haalen,
 Bezit gy slechts ter leen; 't is alles slechts een goed,
 Dat gy, op uwe beurt, uw kindren fchenken moet.
 Indien die fteiling, die zo fterk u kan gevallen,
 Uwe oudren had bekoord, (Ik vraag dit aan u allen
 Die dwaas uw eigenliefde en luiheid, door den fchyn
 Van wys beleid, vermomt) waar toch, waar zoud gy zyn?
 Ondankbren! wat belang doet u het huwlyk vreezen?
 Gy hebt eens zoon geweest en wilt geen vader wezen!

GERCOUR.

Die naam fteft evenwel ons bloot aan veel verdriet.

DORVAL.

Wees billyk, en verzwyg zyn' troost en zoetheid niet.
 Wat wellust doet hy ons, in onze grysheid, fmaaken?
 Dan, als de fterveling, onvatbaar voor vermaaken,
 Door ziekten aangetast, zyn' lust en krachten mist,
 En, ieder oogenblik, den dood zyn' buit betwift,
 Als we ons verlaaten zien van vriend en maag te gader,
 Hoe troostryk en hoe zoet is dan de naam van vader!
 Hoe ryklyk zien wy dan al onze zorg beloond, (toont!
 Wanneer ons kroost, uit liefde, ons trouw zyn hulp be-
 Beschouw eens gryzäarts lot, in 't midden van zyn kindren;
 Zyn dochters zachte troost doet zyn verdriet vermindren;
 Hy leunt op zynen zoon; hy mint en word bemind;

En,

En, schoon zyn yskoud hart in niets meer blydschap vind,
 Hy voelt daarin het vuur der onderliefde blaaken;
 Zy heeft, gelyk de min, haar gloed en zielsvermaaken;
 Zyn hart gevoelt dat zoet, in 't uiterste oogenblik,
 En 't slaat nog voor zyn kroost, zelfs in den laatsten snik.

SAINFAR, *ter zyde.*

De ontroering van myn hart kan ik niet meer bedekken.
Heen willende gaan.

Mynheer, verschoon my...

DORVAL, *hem volgende.*

Hoe! ik laat u niet vertrekken.
 Dit heilryk oogenblik neem ik verheugd te baat;
 Ik heb uw hart vermurwd, ik lees 't uit uw gelaat.
 Neen, ik verlaat u niet.

Z E S D E T O O N E E L.

GERCOUR, *alleen.*

Dat noem ik yvrig blaaken
 Om andren net zo zot gelyk zichzely' te maaken.
 Ik vind dien Dorval al een' aardig' heer; hy houd
 Ontzachlyk veel van de orde en zag graag elk getrouwd...
 Ik spot, en zoek myzely' myn droevig lot te ontveinzen;
 Maar dit tooneel ontroert me en doet my ernstig peinzen.
 Ik merk dat my myn hart misleid heeft in dit stuk.
 Ik zie, ik voel te laat, ik smaak geen waar geluk...
 Daar schiet me iets in... Wel nu, daar mag ik wel op denken..
 Indien Sainfar zyn hand Sophia niet wil schenken...
 Maar 'k weet dat zy hem miint, en, als ik 't wel beschouw,
 Ik denk niet dat een meisje op my verlieven zou...
 De spyt kon evenwel... men heeft zeer dikwils vrouwen;
 Door minnaarsvalsch misleid, alleen uit spyt zien trouwen;
 Zy is verstandig en, zo zy haar hand my bied,
 Zal ze aan haar' pligt voldoen: ook blyft Sainfar hier niet,
 En denkt, waarfchyntlyk reeds op morgen, haar te ontwy-
 ken.

Wat zal myn lieve neef toch aardig staan te kyken!
 Hy denkt niet dat zyn preek zo sterk bekeeren zal:
 Blyft hy zichzelve gelyk, dan zwygt hy van 't geval:
 Ook word hy door 't belang juist niet heel sterk gedreven.

Z E V E N D E T O O N E E L.

D O R I M O N , G E R C O U R .

Juffrouw Armand kwam my zo aanstonds kennis geeven
 Dat zy vertrekken wil, en dat op staanden voet:
 Germain, Claudine, en nog een zekre lompe bloed,
 Zy hebben alkemaal een vast besluit genomen
 Om heen te gaan.

D O R I M O N .

G E R C O U R .
 Hoe droes kan 't in hun harsens komen?

D O R I M O N .

Zy klaagen dat gy hen mishandeld hebt, en sterk
 Gescholden en geraast.

G E R C O U R .

Dat is een duivelsch werk;
 Zy hadden 't wel verdiend. Hoe! moet ik dan verdraagen
 Dat elk maar, in myn huis, zyn' wil en welbehaagen
 Gerust zal volgen? Als ik slechts een enkel woord
 Daar tegen spreken wil, word al myn volk verstoord
 En dreigt om heen te gaan: dat zyn vervloekte streeken.

D O R I M O N , *lagchende*.

(ken,
 Neem my niet kwalyk, Vrind, maar, om recht uit te spreek-
 Waarom naamt gy geen vrouw? dan had gy iemand waar
 Gy braaf op kyven kost, en zonder 't minst gevaar
 Dat ze u ontloopen zou. Gy ziet wel dat de wyven
 Toch ergens goed voor zyn.

G E R C O U R .

Gy denkt den spot te dryven;

Maar 'kzoek...

DORIMON.

Een vrouw?

GERCOUR.

ó Ja: ik wil ten minsten zien...

DORIMON.

Wel dat verwondert my. Ik ken haar ook misfchien?

GERCOUR.

Zeer wel; gy kunt my zelfs by haar tot voorfpraakftrekken.

DORIMON.

Wat dreef u om dit nieuws niet eerder my te ontdekken?

GERCOUR.

'k Heb, zo op 't oogenblik, die wyze keur gedaan,

En dacht u morgen eerst de zaak te doen verftaan;

Maar 'k ben nu op den weg en zal rondborftig fpreeken.

Verneem myn oogmerk dan.

DORIMON.

Kan ik u dienst doen, reken

Dat ik, met groot vermaak, hierin de hand u bied.

GERCOUR.

Zo gy 'er niet in ftemt, gebeurt het huwlyk niet.

DORIMON.

Dit is een raadzels.

GERCOUR.

Ja; en 't zal u ligt verftooren

Als ik u 't antwoord op die raadzeltaal doe hooren.

Gy meent dat gy Sainfar wel deeglyk kent?

DORIMON.

Gewis;

Ik ken des jonglings hart.

GERCOUR.

Gy hebt wel deeglyk mis.

Gy waant hem teér verliefd, en dacht dat hy het trouwen

Met uw Sophia zou als 't hoogst geluk befchouwen:

Gy hebt uzelv' misleid.

DORIMON.

Wathoor ik!

GERCOUR.

Ja, terstond
Heeft hy my zelf gemeld dat hy het echtverbond
Voor eeuwig vlieden zou.

DORIMON.

Wat zegt gy! kan het wezen!
Rampzalige Sophie! ach! kon ik ooit dit vreezen!
Die veinzãart heeft by my, wel meer dan vyftigmaal,
Den huwlykshaat gedoemd, met ronde en sterke taal,
En noemde dien altoos misdaadig en affchuwlyk:
Ik zag zelfs meenigmaal hoe, op den naam van 't huwlyk
Zo'tfcheen zynsondanks, hemeen traan in de oogenkwan
Die ik voor 't zacht gevoel der teérste liefde nam.
Helaas! is dan het oog de tolk van 't hart zo zelden!

GERCOUR.

Maar, neem niet kwalyk, Vrind, zo ik u iets durf melden
Gy moest die weigering niet hebben afgewacht;
Gy moest eerst door zyn' mond...

DORIMON.

Ach! wie had ooit gedacht
Dat iemand, zo verliefd, en, Vrind, dit was hy waarlyk.

GERCOUR.

Ja, hy bekent dit zelf, maar acht den echt gevaarlyk;
Hy zegt hy is niet ryk, en denkt dat op die wyz' ...

DORIMON.

Hy heeft een goede fom ontfangen in Parys;
En die was my genoeg, te veel zelfs, naar myn oordeel
Die middelmaatigheid verſchafte my het voordeel
Dat, in myn huis, myn telg, met haaren echtgenoot,
Het leven flyten zou, tot ik myne oogen floot,
En dat ik dus, als eens myn vreugd en kracht vermindre,
Geen vader wezen zou verlaaten van zyn kindren:
Dit was alleen myn hoop, die hoop zelfs is me ontzegd.

GERCOUR.

De reden brengt misſchien hem ſchielyk weér te recht.

DORIMON.

Dit raakt my thans niet meer. Zou ik Sophia fchenken
 Anhem, wien steeds myn hart van ontrouw moet verdenken,
 Die slechts één oogenblik zyn koelheid heeft getoond?
 Neen, nooit, myn waarde Vrind, ik ben te sterk gehoond.
 Hoe grooter drift ik toonde om hem myn'zoon te noemen,
 Hoe meer ik zyn gedrag, zyn laf gedrag, moet doemen:
 Het sterk belang, dat my aan zyn geluk verbond,
 Verban ik uit myn hart, door hem zo fel doorwond.

GERCOUR.

Maar zal uw dochter?...

DORIMON.

'k Ga haar alles ftraks verhaalen;
 Haar fierheid zal gewis haar gantsch gedrag bepaalen.

GERCOUR, *hem tegenhoudende.*

Hoor hier: ik heb gehoord dat doorgaans, in't geval
 Waarín uw dochter is, een vrouw zich wreeken zal.
 Ik weet een middel dat u nimmer kan berouwen:
 Gy wenscht, als vader slechts uw dochter uit te trouwen?
 Niet waar?

DORIMON.

Wel nu?

GERCOUR.

Gy hebt niet verr'te zoeken. Kom,
 Sainfar zy dan getuige, in plaats van bruidegom:
 Ik word uw schoonzoon.

DORIMON.

Hoe! wie kon dit ooit verwachten!

Gy waart...

GERCOUR.

Ik ben, in't eind', veränderd van gedachten.
 Zie, de ongehuwde staat is, eer men oud word, goed;
 Maar word, in's levens herfst, verveelende en onzoet;
 En, met de jeugd, wil ons al't wuft vermaak verlaaten.
 Wat kan de vryheid ons, in onze grysheid, baaten?
 'k Ben, daar en boven, gantsch niet van myn volk voldaan;

D 4

Zy

Zy zyn, op 't minste woord, gereed om heen te gaan.
Ik schrik voor de eenzaamheid, en moet, met reden, vree-
zen

Dat ze, in myn' ouderdom, myn treurig lot zal wezen,
Ten zy een schoone vrouw de gulle vrolykheid
En 't goed gezelschap weér naar dit verblyf geleid.
Zo gy nu goed vind om uw dochter my te geeven,
Dan kunnen wy te saam, als één gezin, hier leven.
'k Verlang te weeten wat gy van myn oogmerk zegt.

DORIMON.

Ik zal geen hinderpaal verstrekken aan dien echt:
Maar zien wy eerst Sophie: ik kan u niets belooven,
Eer ik haar heb gehoord. Gaan wy terstond naar boven.

GERCOUR, *in 't heen gaan.*

Kreeg ik, naar mynen wensch, Sophia eens tot vrouw,
Wat of Juffrouw Armand dan kluchtig kyken zou!

Einde van het derde bedryf.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

DORIMON, SOPHIA; GERMAIN, *die
terstond vertrekt.*

Myn Vrind, zeg aan uw' heer dat wy hem hier verwach- (ten.
Tegen Sophia. (ten

Myn Dochter, hoor naar my. Gy moet, voor alles, trach-
Te ontveinzen voor zyn oog hoe fel die slag u smart.
Laat slechts de stem der eer thans spreken in uw hart.
Vergeet een laage ziel, die u ontzind durft hoonen.
Verächting, anders niets, moet gy Sainfar betoonen.
Hy heeft ons beiden, door geveinsde deugd, misleid:
Zyn valsche stelling doet al die aantreklykheid
Verdwynen, die myn hart deed tot dien jongling neigen:
De teérgevoeligheid is hem gewis niet eigen.
Wat zegt een liefde toch, die 't huwlyk wederstreeft,
En op den enklen naam van gade en vader beeft?
Zo hy u had beschouwd met onverschillige oogen,
Ik zou, met minder toorn, van hem dien hoon gedoogen,
Dan dat hy zelf voor u zo zwak een gloed belyd.

SOPHIA.

Ik moet het zoetst geluk dan derven voor altyd!
Myn Vader, welk een lot!

DORIMON.

Neem, in uw wreede smarte,
Dien eedlen trots te baat, die fierheid die uw harte...

SOPHIA.

Ach! Neemt die fierheid dan de plaats der liefde ooit in?

DORIMON.

Als de achting wykt, myn Kind, regeert dan nog de min?
Die taal klinkt u misfchien een weinig hard in de ooren;

58 D E O U D E V R Y E R ,

Het smart uw' vader zelf dat hy u die doet hooren :
Maar wreek u op Sainfar, eer hy van hier vertrekt.

SOPHIA.

Het middel, dat gy my zo even hebt ontdekt,
Is al te vol gevaar; en zulk een wraak verschaffen,
Myn Vader, is doorgaans zichzelf gevoelig straffen.
Zo ik, door spyt genoopt, besloot tot zulk een trouw,
Ligt wierd die keuz' gevolgd door 't hevigst naberouw.
Laat my, altoos by u, een wreede dwaaling smoooren;
Die mooglyk nog te veel myn zinnen kan bekooren.
Verr' dat een andere echt, uw dochters zinnen vleit,
Een hart als 't myne word nooit meer dan ééns verleid.

DORIMON.

Het is, myn waardste Kind, juist om dezelfde reden
Dat ik u 't huwlyk raad. Gy kent myn tederheden;
Denk dat ik anders niets dan uw geluk bedoel.
Een huwlyk, dat alleen door 't streelend hartsgevoel
Der liefde word bewerkt, is 't edelste echt verbinden;
Maar in een' andren echt is ook nog heil te vinden,
Een heil, dat minder streelt, maar van een langer duur.
Geloof my, als het hart zyn teder liefdevuur
Moet offren aan zyne eer, dan mogen wy het trouwen
Gelyk de kalmte, na een' fellen storm, beschouwen:
Het is een schuilplaats, waar de zorgen en de tyd
De drift bedaaren doen, die ons te sterk bestryd.
Als de eenzaamheid de smart, die ons verteert, zou voeden,
Wanneer in ons het vuur der driften sterkst zou woeden,
Dan schryft ons 't huwlyk, geeft ons hart aan de eergehoor,
Tot demping van die drift, gewyde pligten voor.
Doch denk niet dat ik tracht u daadlyk te overreedn
Om morgen met Gercour reeds in den echt te treden;
Genoeg is 't dat Sainfar, eer hy van hier vertrekt,
De voorbereidzels tot dien nieuwen echt ontdekt.
Gewis zal 't zien daarvan zyn hart in spyt ontfleeken;
Want dat hy u bemint is my te klaar gebleken:
Maar 'k zie hoe overal een stelling ingang vind,

Een

Een denkbeeld, op het hoogst verächtlyk en ontzind;
 Verderfelyk voor de trouw en kuisfche tederheden;
 Gevaarlyk voor den ftaat en voor de goede zeden;
 Dat fterk de vryheid roemt, maar haar op'tfnoodft onteert;
 Slechts een verbindtnis, die één woord verbreekt, begeert;
 Het hart slechts vatbaar maakt voor dierlyke vermaaken,
 En voor'tverachtlykft foort derkunne in min doetblaaken;
 Een fteeling, die'tgevaar door'tfchoonft gebloemt'bedekt;
 Den man altoos van'teen naar't ander voorwerp trekt;
 'tGevool van eer en deugdweet aan zyn hart te ontrooven;
 Zyn krachten ondermynt, zyn reden kan verdooven
 Parys bevolkt met lién, befmet door haar venyn,
 Die, dertig jaaren oud, reeds zwakke gryzäarts zyn.

SOPHIA.

Ik zie Mynheer Gercour.

DORIMON.

Welaan: ik zal vertrekken.

Laat u eens vaders raad, kan't zyn, tot voordeel ftrekken:
 Doch denk dat ik niets eifch: bepaal uw keuz' naar't geen
 Uw eigen hart u raad. 'k Laat u met hem alleen.

T W E E D E T O O N E E L.

GERCOUR, SOPHIA.

GERCOUR.

Wel nu, Mejuffrouw, heeft myn vrind by u myn zaaken
 Met goed gevolg bepleit? Waar moet ik ftaat op maaken?
 Daar een ondankbre, door een dwaas begrip misleid,
 Onzinnig weigren durft een heil voor hem bereid,
 Durf ik my vleijen met die ftreelende verwachting
 Dat ik het voorwerp thans zal worden van uwe achting,
 Dat een gelukkige echt my, tot myn levensend',
 Aan u... Vergeef het my, maar zulk een kompliment
 Is heel wat nieuws voor my, 'tis't eerfte van myn leven...
 In't kort, een levenswyz' van alle zorg ontheven;

Veel

60 D E O U D E V R Y E R ,

Veel vriendlykheid, gemak, en een gediensfig man,
Is, op myn jaaren, all' wat ik belooven kan.
Verschoon my dat ik 't u op zulk een' toon durf vraagen;
Een vrouw, min wys dan gy, zou hy gewis mishaaen.

SOPHIA.

Eer ik omtrent die zaak myn meening meld, sta toe
Dat ik een andre vraag u openhartig doe.
Kan 't zyn dat gy Sainfar om zyne stelling doemde,
Daar gy die stelling steeds als wys en billyk roemde?
Hebt gy niet straks uw' neef met drift te keer gegaan,
En, tegen hem, Sainfar krachtadaadig bygestaan?
Dit is my, door Lucile, op 't allerklaarst gebleken.
Hoe kunt gy nu zo sterk uzelfen tegenspreken,
En éénsklaps, op een wyz' die waarlyk zeldzaam is,
Verandren van gedrag? Uw stelling heeft gewis
Ulang misleid, Mynheer, of, om u niet te heelen
Wat ik omtrent u denk, ik zie een rol u speelen,
Die u, naar myn begrip, tot weinig eer verstrekt.

GERCOUR.

Mejuffrouw...

SOPHIA.

Ja, Mynheer, niets bleef voor my bedekt.
Gynoopte zelf Sainfar om 't huwlyksjuk te ontvlieden,
En komt om my uw hand, in zyne plaats, te bieden!
De trek is waarlyk vreemd. Wie dacht ooit dat de trouw
Een huwlykshaater, zo beroemd, behaagen zou?
Dat u één oogenblik zou tot dien stap beweegen?
Mynheer, gy spreek wat sterk dus uw karakter tegen.

GERCOUR, droeyig.

't Is billyk dat uw mond dit grievend vonnis sryk':
Een oude vryer blyft zich zelven nooit gelyk;
Zyn snaak en zinlykhéén verandren alle dagen;
Hy hecht zyn hart aan niets.

SOPHIA.

Dit's de eerste van zyn plaagen:
Dus wreekt natuur haar' hoon. Zyn hart, zyn ledig hart,

Dat

Dat met hardnekkigheid haar' invloed heeft getart,
 Geen zoet in 't lot van gade en vader wist te vinden,
 Zoekt vruchtloos iets op de aard' waaraan 't zich kan ver-
 GERCOUR. (binden.

't Is al te waar; en dit spoort my tot huwen aan.
 'k Beken dat ik eertyds, verblind door dwaazen en waan,
 Beschouwde als 't hoogste goed waarnaar men kon verlan-
 In alles van zichzelf' alleenlyk af te hangen: (gen
 Maar ik bemerk in 't einde (en 'k wierd het al te klaar,
 Wanneer ik, kort geleen, op 't krankbed lag, gewaar)
 Dat, als de jeugd verdwynt, de jaaren ons verrassen,
 Een vrouw hoogst noodig is...

SOPHIA, *koel.*

Ja, om u op te passen:

'k Versta u wel, Mynheer.

GERCOUR.

Dit woord klinkt al te hard.

SOPHIA.

Gy denkt het in 't geheim, schoon 't in myn' mond u smart;

GERCOUR.

Geloof, Mejuffrouw, dat...

SOPHIA.

Wat gy hiervan moogt zeggen;

Ik weet het al te wel; gy kunt dit niet weérleggen.

'k Weet dat veelmannen thans, verleid door schoonenschyn
 Van vryheid, yveraars voor uwe stelling zyn:
 Het huwlyk, zeggen zy, is goed in de oude dagen:
 De jeugd is niet geschikt om 't huwlyksjuk te draagen:
 De vryheid en 't vermaak is alles wat een man,
 In 's levens zomertyd, met recht behaagen kan:
 Maar, als de lentetyd en zomer zyn geweken,
 Wanneer de grysheid komt, verzeld van haar gebreken;
 Wanneer de waereld ons verlaat, verveelt, verjaagt,
 Dan voegt, als de eenzaamheid ons al te sterk mishaaft,
 Het huwlyk aan den man. Is dit, in deeze tyden,
 De zedekunde niet?

GER-

GERCOUR.

Ja, 'k moet het u belyden.

SOPHIA.

Maar zeg me of op die taal ook niet dit antwoord past?
 Hoe! in uw' eelften tyd acht gy den echt een' last,
 En, voelende in uw hart een' flauwen gloed ontbranden,
 Verbind ge u, hier en daar, door ligtverbreekbre banden!
 Verdoolde menfchen, die 't toekomend' nooit voorziet!
 Gy wilt aan niemand u verbinden; denk dan niet
 Dat ooit een fterveling zich zal aan u verbinden.
 Hoe zult ge, in 's levens herfst, u wreed bedrogen vinden,
 Als gy, de vreugd reeds moê, verzwakt door ziekte en pyn,
 Vergryfde minnaars, wenscht om echtgenoot te zyn,
 En aan een jonge vrouw uw voorftel durft doen hooren!
 Of 't laagst belang alléén zal tot dien echt haar fpooren;
 Of, wreekende den hoon der gantsche kunne op u,
 Zal zy u zeggen: Hoe! begeert gy dat ik nu,
 Daar ik met u niet deelde in 't zoet der fchoone dagen,
 Uw gryfheid onderfteune, uw norschheid zal verdraagen?
 Zou ik, op twintig jaar, de waereld reeds ontvliên,
 Om u, in de eenzaamheid, myn hulp en troost te biên,
 En, door een mengeling van myne en uwe jaaren,
 De lente en wintertyd belagchlyk faamen paaren.

GERCOUR.

Dit antwoord meld my klaar all' wat ik weeten moet:
 't Is nutloos dat gy my iets meerder hooren doet: (gen,
 Maar, fchoon me uw fcherpe taal bedroefd maakt en verle-
 Ik fpreek al wat gy zegt in geenén deele tegen.
 Waaröm wierd dit niet eer my onder 't oog gebragt!
 Waaröm heb ik niet eer my op myn lot bedacht!

SOPHIA.

Gy weet wat moeilykheên uw treurig lot verzellen?
 Gy ftemt dit toe, Mynheer.

GERCOUR.

Zo ik die op zou tellen,

'k Had in geen uur gedaan.

SOPHIA.

Ach! daar gy dan, in't end',
 Uw droeve dwaaling ziet en ongeveinsd erkent,
 Beschouw, beschouw Sainfar: ruk hem, uit mededoogen,
 Tot zyn geluk alleen, den blinddoek van zyne oogen:
 Toon hem uw voorbeeld aan, en hoe, in't einde, u bleek..

GERCOUR.

Hoe! wilt gy dan dat ik myzelf dus tegenspreek?

SOPHIA.

Dit is uw plicht, Mynheer. Als we onze dwaaling merken,
 Dan mag men andren nooit in de eigen dwaaling sterken.
 Beken hem alles vry, uw zorgen, uw verdriet.

GERCOUR.

Dit alles heeft mischien den minsten invloed niet.

SOPHIA.

Ach! wiens bekendtenis kan ooit zo krachtig wezen,
 Als die eens mans die steeds het huwlyk plagt te vreezen?
 Men wederstreeft niet licht hem die berouw betuigt:
 't Is zeldzaam dat ons hart niet voor zyn reednen buigt.
 Ga heen, ga heen, Mynheer.

GERCOUR.

'k Wil u voldoening geeven,
 Myn lieve Juffrouw; 'k zal, door de eelste zorg gedreven,
 Hem, door myn eigen lot, zyn dwaaling klaar doen zien;
 Ik zal den invloed, die myn laatst gesprek mischien
 Heeft op zyn hart gehad, is't mooglyk, overwinnen;
 En trachten, met beleid, te werken op zyn zinnen,
 Tot hy, zyn dwaasheid ziende, een stelling gantsch ver-
 Die 't mannelyk geslacht zo ongelukkig maakt. (zaakt,

D E R D E T O O N E E L.

SOPHIA; SAINFAR, *opkomende aan de tegenzyde
 van die, werwaarts Gercour is uitgegaan.*

Mogthy, offchoon ik nooit Sainfar myn hand zal bie-
 Wat zie ik! hoe! hyzelf!

SOPHIA, *alleen.*

(den...

SAIN-

SAINFAR.

Ach! wil my niet ontvlieder.
 In 't uur dat ik u derf... en voor altoos; sta toe
 Dat ik myn laatst vaarwel voor 't minst u hooren doe.

SOPHIA.

Ik had geenszins verwacht dat ik nog had te vreezen,
 Na 't weigren van myn hand, hier bloot gesteld te wezen
 Aan 't byzyn van een' man, die my zo koel vermaak.
 Gy komt gewis alleen, eer gy dit oord verlaat,
 Om eens te zien of ook uw weigring my doet schreijen;
 En met myn zwakheid dan uw trotsche ziel te vleijen.
 Wees vry voldaan, Sainfar: verheug u in myn smart:
 Gy wondde waarlyk diep myn teérgevoelig hart.
 Een ander zou mischien niet zo oprecht zich uiten,
 En haar gevoelens slechts in 't zuchtend hart besluiten:
 Maat ik ontdek aan u den grond van myn gemoed:
 Het was voor u vervuld van d'eélsten liefdegloed;
 De deugd, die gy, voor 't minst in schyn, my hebt doen
 blyken,

Deed de onverschilligheid uit mynen boezem wyken.
 Schoon thans niet meer geveleid door 't streelendst zelf be-
 Behoud myn hart voor u den zelfden indruk nog, (drog,
 En 't zal, schoon ik uw deugd met reden moest mistrouwen,
 U met het eigen oog gelyk voorheen beschouwen,
 Beklaagende u dat gy, verblind door dwaazen waan,
 Een droeve stelling zo hardnekkig voor wilt staan;
 Een stelling, waardoor elk die ooit haar durft beweeren,
 In 't einde, zyn geluk in rampspoed ziet verkeeren.

SAINFAR.

Men denkt dat myne ziel dit dwaaze denkbeeld voed!
 Ach! zo gy wist hoe sterk 't myn' boezem yzen doet!..
 Wel verr' dat ooit door my die stelling wierd geprezen,
 Wenschte ik dat zy altoos by elk verfoeid mogt wezen,
 Gelyk een geesfel, die 't geluk des staats verwoest,
 Waartegen zelfs de wet krachtdaadig yvren moest.

SOPHIA.

Maar, zo gy waarheid spreekt, kan ik niet anders denken
 Dan dat de weigering om my uw hand te schenken
 Uit onverschilligheid, uit haat zelfs...

SAINFAR.

Welk een woord!

Ach! spaar een wreed verwyf dat my de ziel doorboort.
 Ken dan, in 't eind', myn hart, dat gy zo hevig griefde;
 'k Verlaat u voor altoos... maar blaak voor u in liefde.
 Uw schoonheid, uw verstand, maar eindloos meer het
 Van alle deugden, die gy heerlyk spreid ten toon, (schoon
 Die u met recht elks liefde en eerbied waardig maaken,
 Dit alles deed myn hart voor u in liefde blaaken;
 't Behoort aan u, Sophie, en bid u eeuwig aan.

SOPHIA.

Hoe!

SAINFAR.

Mooglyk deed ik reeds u al te veel verstaan:
 Ik moest, helaas! mischien slechts zwygen en vertrekken:

SOPHIA.

Vertrekken! en waarom? wil my 't geheim ontdekken:
 Wat dryfveer spoort u aan?

SAINFAR.

Sophia! ach! sta toe

Dat een rampzaalge zwyge en u geen oopning doe.
 Ik kan geen sterfling ooit dit wreed geheim verklaren.

SOPHIA.

Ach! als de liefde 't eischt, kunt gy 't dan nog bewaaren?

SAINFAR.

't Behoort my niet alleen: ik zwoer dat nooit myn mond
 Het iemand melden zou: zo my die eed niet bond,
 Geloof...

SOPHIA, *met spyt.*

Het is genoeg: ik wil niets meerder hooren:
 Gy kunt dat groot geheim vry in uw' boezem smooren.

SAINFAR.

Ontzeg me uw vriendschap niet, die my zo dierbaar is.
 Toondee nis...

E

80-

SOPHIA.

Wat raakt u myn haat of deerenis?

Dat ik u deernis toon! waar durft gy van gewaagen?

Wie van ons beiden moet van d'ander zich beklaagen?

Wie, daar 't zich alles schikt tot een' gewenschten echt,

Wie is het die zichzelf' zulk een geluk ontzegt?

Maar 't is genoeg: ik wil geen meer bericht verkrygen:

'k Weet wat ik denken moet van uw laf hartig zwygen.

Myn hart, welks grond ik u mischien te klaar ontdek,

Wenscht enkel naar het eind' van dit gehaat gesprek.

Ga; laat my voor altoos verlaaten, schaamrood, zuchten:

Zoek, in een' andren echt, meer heil, meer zielsgenuchten:

Maar denk dat de eigen hand, die grootsch my heeft behoed,

My't leven, zyn geschenk, in droefheid slyten doet.

Hoe duur, Sainfar, hoe duur moet ik dien dienst betaalen!

SAINFAR.

Beschuldig slechts het lot, zyn wreedheid kent geen paalen:

Maar laat aan my alleen het eeuwig hartverwyt

Dier yslyke offerhand', die my de ziel doorsnyd.

Gy tracht vergeefs my tot een' andren echt te spooren:

Gy kent de wreedheid niet van 't lot aan my beschoren:

Die wreede wet, die thans my uit uw oog verbant,

Verbied my voor altoos het schenken van myn hand.

Ik zweer u, schoon ik u in eeuwigheid moet derven,

Een liefde, die alleen zal einden met myn sterven.

Ach! om die liefde, my zo freelende en zo wreed,

Smeek ik...

SOPHIA.

Wat wilt gy? spreek.

SAINFAR.

Dat gy Sainfar vergeet,

Dat gy een' ander' man eens wilt gelukkig maaken.

Ik zal de bitterheid myns rampspoeds minder smaaken,

Zo ik, by myn vertrek, myzelve verzeekren kan

Dat ik van u 't geluk niet voor altoos verban.

SOPHIA.

Zo zeldzaam een gedrag gaat boven myn gedachten.

Ik

Ik kon geenszins van u die vreemde zorg verwachten.
 Wilt gy nog dwingland zyn van 't hart dat gy versmaad?
 Dwingt gy, ondanks myzelve, my tot den echtenstaat?
 Wie toch heeft u op my zulk een gezag gegeven?

SAINFAR.

Gy kent de dryfveer niet waardoor ik word gedreven.
 Sophia, hoor my aan: het mannelyk geslacht
 Spant strikken voor de kunne, is op haar val bedacht.
 Hoe dikwils liet een vrouw door schyndeugd zich verleien,
 En moest, te snood misleid, haar eerverlies beschreien!
 Ik kende een vrouw, helaas! gebragt tot zulk een' staat,
 Geöfferd door een' schelm aan zynen huwlykshaat;
 Zy moest haar vaderland en vriend en maag begeeven,
 In wreede ballingschap, ontëerd, verlaaten, leeven;
 Een vreemd gewest verborghaar schande en wreede elend;
 Maar, sints dien droeven stond, heeft zy geen heil gekend;
 Geen dag van vreugd heeft sints haar treurig oog besche-
 nen;

Zy moest, tot aan haar' dood, haar ongeluk beweenen:
 Haar lot, dat nimmer zal uit myn gedachten gaan,
 Spoort my, tot uw geluk, u't huwlyk aan te raén.
 Gy hebt een hart, gevormd tot liefde en tederheden,
 Zo een verleider eens u, door bedrieglyke eeden...

SOPHIA, *met spyt.*

Mynheer!

SAINFAR.

Helaas! Verschoon me: ik werp my aan uw kniën:
 Myn taal verstoore u niet: zo ge in myn hart kost zien...
 Geen ander heil dan 't uw zal ooit dit hart betrachten.
 Ik zal, zo lang ik leef, myzelve misdaadig achten,
 Indien die droeve min, door my in u verwekt,
 U tot een hinderpaal in uwe pligten strekt;
 Indien uw trouw voor my tot zulk een' top mogt steigren.
 Dat gy den naam van gade en moeder steeds zult weigren.
 Ach! zo men minnaars vind, wien 't, in hun boezempyn,
 Ten troost strekt dat ze alleen niet ongelukkig zyn,
 Ik denk geenszins als zy, 'k zal nooit uw heil benyden.
 Laat ons niet aan de liefde een dubbel offer wyden.

Dat uw geluk, helaas! een poos gestoord door my,
 U, in een' anders arm, haast weêrgegeeven zy.
 Wat ook myn lot moog' zyn, of wat my staat te vreezen,
 Door uw geluk zal ook Sainfar gelukkig wezen.
 Heb ik u overreed? Ach! in die hoop alleen,
 Zocht ik met u, Sophie, in een gesprek te treên.
 Gy antwoord niet?

SOPHIA.

Welaan: 'k laat my door u verwinnen.

Wat onweêrstaanbre magt bezit gy op myn zinnen!
 Ô Onbegryplyk mensch! wat wonder toverkracht
 Maakt dat ik uwen wil, gelyk een wet, betracht!
 Gercour heeft my zyn hand en schatten opgedraagen;
 Ik heb een aanbod, zo mishaglyk, afgeslaagen;
 Maar, schoon dit aanbod my op't sterkst moog' tegenstaan,
 Dewyl gy 't eischt, Sainfar, neem ik zyn' voorflag aan.
 Vernoeëgd dat, schoon myn hart hier moest ten offer strek
 Ik myne liefde in al haar kracht u mag ontdekken, (ken
 Utoonen, door de keuz' waartoe ik my verbind,
 Dat nooit myn teder hart ten tweedenmaal' bemint.
 Ik ga myn' vader zien, om hem bericht te geeven
 Dat ik gereed ben met Gercour in d'echt te leeven.
 Vaar wel. Denk dat gyzelf my dit hebt aangeraên.

SAINFAR.

Ach! gy verrukt me; en ik, ik heb myn' pligt gedaan.
 Hoewel 't ons traanen kost ons naar zyn' eisch te voegen,
 Een welvolbragte pligt baart steeds het reinst genoegen.
 Ontroer door uw geschrei myn teder hart niet meer.

SOPHIA.

Vaar wel, Sainfar.

SAINFAR.

Vaar wel, en voor den laatsten keer.

*Zy vertrekken elk aan een andere zyde van het tooneel,
 elkander met de grootste aandoening beschouwende.*

Einde van het vierde bedryf.

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Juffr. ARMAND, GERMAIN,

Juffr. ARMAND.

Wat zeg je, Vrind Germain! 't zyn ongehoorde zaaken:
Mynheer gaat trouwen! hy! 't is om ons dol te maaken.

GERMAIN.

'k Dacht dat hy van die kwaal al lang geneezen was.

Juffr. ARMAND.

Die gekke trouwgril komt hier zeker niet te pas.

GERMAIN.

't Is waarlyk of de vent het leven wil verliezen.

Juffr. ARMAND.

Een jeugdige heertje, om nog een kind tot vrouw te kiezen!

GERMAIN.

Als jy 't nog was.

Juffr. ARMAND.

Ik dacht altoos dat ik dien gek

Zo verr' nog brengen zou.

GERMAIN.

Hy speelt ons daar een' trek,

Die gantsch niet aardig is.

Juffr. ARMAND.

Het zyn vervloekte beuken.

GERMAIN.

Ik spaarde nog te veel zyn' kelder en zyn keuken.

Ik zweer, had ik gedacht zo schielyk heen te gaan,

'k Had van myn kunst nog wel een andre proef gedaan.

Juffr. ARMAND.

Wie dacht ook dat hy ons dien mooijen bol zou bakken!

Wy vulden, met dit all', niet kwalyk onze zakken.

GERMAIN.

'k Weet wel dat ik 't niet ben die 't meeste met zich draagt.
Maar waarom ook zo lomp om ons ontslag gevraagd?
Dat is alleen jouw schuld; dit moest hem wel verstooren.

Juffr. ARMAND.

Wat drommel! vroeg ik dat niet honderdmaal te vooren?
Dit kunsje maakt doorgaans een' ouwen vryer mak,
En brengt ons boven dien braaf schyven in de zak.

GERMAIN.

Hy houd ons aan ons woord: wy moeten overleggen
Om d'afstogt wel te doen.

Juffr. ARMAND.

Wat wil je daarmee zeggen?

GERMAIN.

Wy moeten ons zo wel voorzien, voor ons vertrek,
Dat wy een' langen tyd bevryd zyn van gebrek.

Juffr. ARMAND.

't Ontwerp is juist niet kwaad, ik wou daar wel in deelen;
Maar myn consciencie...

GERMAIN, *laghende.*

Ha! ha! ha!

Juffr. ARMAND.

Schrikt om te steelen.

GERMAIN.

Stel die vry gerust. 't Is immers u bekend
Dat we allebei voorlang staan in zyn testament:
Dus is 't geen diefstal juist, wanneer wy, met malkandren,
Een kleine clausul in dat testament verändren:
't Legaat wierd anders eerst na zynen dood geërfd;
Nu neemen wy het maar by voorraad, eer hy sterft.
Wat kwaad steekt daar toch in?

Juffr. ARMAND.

'k Ben niet meer verleegen:
Je spreekt daar englentaal. Kom, laat ons maar ter degen
Ous reppen.

GER-

GERMAIN.
Heb je wel de sleutels?

Juffr. ARMAND.
Alles staat

Hier open.

GERMAIN.
'k Hoor daar volk.

Juffr. ARMAND.
Kom, houden wy den raad

Dan ergens anders.

GERMAIN.
En laat ons, met moed, van ondren
Totboven, 't heele huis dan schieyk leeg gaan plondren.

TWEEDE TOONEEL.

GERCOUR, DORVAL, LUCILE, *opkomende
van een' anderen kant.*

DORVAL.
Ja, Oom, wensch my geluk; ik win 't proces, in 't end;
Myn advocaat maakt my 't op 't oogenblik bekend.
Het vonnis is volmaakt geweest tot myn voordeel;
En 't maakt de zaak nog meer behaaglyk, naar myn oordeel,
Dat slechts de billykheid hier alles heeft gedaan:
Ik ben dit groot geluk geenszins verschuldigd aan
Al die bezoeken, die 't gerecht, aan alle lieden
Wier zaak ter pleitrol komt, ten strengsten moest verbieden.
Dat iemand om goed recht zyn rechters smeeken moet,
Is iets dat weinig eer aan onze rechtbank doet.

GERCOUR.
Ja, die bezoeken zyn, wanneer wy 't wel beschouwen,
Een last, als 't mannen doen: maar nu 't bezoek der vrou-
Deschoonheid en de jeugd, gebogen aan zyn kniën, (wen!
Is voor een' rechter toch behaaglyk om te zien.
Zo zyukenden, Nicht, het zou hen vast mishagen
Dat gy zo van die zorg uzelve hebt ontslagen.

DORVAL.

Gy maakt bevallig daar myn vrouw een compliment.
Wel, Oom, gy word galant: dat ben ik niet gewend.

LUCILE.

Mynheer dacht zeker tot Sophia dus te spreken.

DORVAL.

Dat gy haar trouwt is my, tot myn vermaak, gebleken,
Ik wensch u veel geluk met die verbindtenis.

LUCILE.

Verftand, bevalligheid en fchoonheid, alles is
In haar vereend: zy zal haar' man gelukkig maaken.

GERCOUR.

Ja; maar een' ander' man.

LUCILE.

Hoe!

GERCOUR.

'k Moet dit huwlyk ftaaken.

Een meisje als zy voegt niet by zulk een' ouden bloed.
Zy gaf myn affcheid my zo daadlyk, kort en goed;
En, wat nog meerder is, 'k heb haar myn woordgegeeven,
Dat ik zelfs in Sainfar den haat zou tegenftreeven,
Dien hy voor 't huwlyk toont: 'k zal, van den vryers ftaat,
Hem preëken, dat het vast hem aan het harte gaat.

DORVAL.

Zult gy dus boete doen? wie kon dit ooit verwachten!

LUCILE.

Zo groot een wonderwerk gaat boven myn gedachten.

DORVAL.

Zulk een bekeering, Oom...

GERCOUR.

Komt wat te laat voor my;

Maar 'k wil dat die Sainfar ten minfte nuttig zy:
'k Zal duidlyk hem doenzien de valscheid van een fteeling,
Wier vrucht niets anders is dan moeilykheid en kwelling,
'k Hergeeflig aan den ftaat, zo ik zyn' haat verwin,
Een' waardig' vader van een bloeiend huisgezin,

Ik

Ik wacht hem aanstonds hier: ik deed hem reeds ontbieden,
Om hem, voor zyn vertrek...

LUCILE.

Indien het kon geschieden

En gy het my vergunt, waar' ik zeer graag daar by.

GERCOUR.

'k Zal my wel wachten, Nicht, voor een getuige als gy.
Ik moet hier aan Sainfar het een en ander zeggen,
Dat uwe spozucht ligt heel aardig uit zou leggen.
Wacht niet dat ik aan u een tydverdrijf verschaff',
Waardoor ik zelf mischien u stof tot lagchen gaf:
'k Beken mischien wel iets, waarvan gy braaf zoud praas-

DORVAL.

(ten,

Welaan; wy zullen u met hem in vryheid laten:
Maar 't komt my voor dat hy, met zo veel hoofdigheid,
Zyn stelling staande houd, dat mooglyk uw beleid
En goede wil hem niets tot voordeel zullen strekken.

GERCOUR.

Dit zal men moeten zien.

LUCILE, tegen Dorval.

Hy komt. Laat ons vertrekken.

D E R D E T O O N E E L

GERCOUR, SAINFAR.

SAINFAR.

Mynheer, op't oogenblik word my bericht gebragt
Dat gy, voor myn vertrek, my nog te spreken tracht.
Vergunt my 't lot de vreugd om u tot nut te strekken,
En voor uw goedheid u myn dankbaarheid te ontdekken,
Een goedheid, die, schoon zy, helaas! my nutloos is,
Voor altoos blyft geprent in myn geheugenis?

GERCOUR.

Ik wil, tot uw geluk, een beter daad verrichten:
Op d' oever van 't verderf, wil ik uw oog verlichten.

E 5

SAIN.

SAINFAR.

Ik weet niet wat gevaar...

GERCOUR.

'k Wil dat gy, in het end',

Door 't kennen van myn lot, uw dwaaze dooling kent.
 Gy hoorde straks den last van 't huwlyk my betoogen:
 'k Bedroog u, nadat ik myzelve eerst had bedrogen.
 Thans, door een eedler zorg voor uw belang geleid,
 Spreek ik tot u, myn Vrind, met openhartigheid,
 En toon u al 't berouw, de smert en moeilykheden,
 Waardoor, sints langen tyd, myn grysheid wierd bestreden.
 Een juistgemaald tafreel van myn' bedroefden staat
 Hoede u voor 't zelfde lot, bedwinge uw' huwlykshaat:
 En mogt gy, ziende 't lot dat gy met recht moet wachten,
 Uw haatlyk wanbegrip verlaaten en verachten!

SAINFAR.

Mynheer...

GERCOUR.

Neem hier uw plaats, en hoor bedaard my aan:
 Ik zal, van stuk tot stuk, u alles doen verstaan.
 Voor eerst, de vryheid, die wy misfen door het trouwen,
 Heeft zeer veel zoets, maar ook, wanneer wy 't wel be-
 schouwen,

Maakt zy ons 't voorwerp van der vrouwen list en spot.
 Men zoekt, nu hier dan daar, een ander mingenot:
 Men stapelt op elkaer een reeks van zotte daaden,
 Die, ons bedunkens, juist aan vryers weinig schaaden;
 De waereld laakt die niet, 'k beken het; maar, myn Vrind,
 Denk dat men 't waar geluk, in dat gewoel, niet vind.
 Wanneer het lot fomtyds myn wenschen tegenstreefde,
 Dan ondervond ik eerst dat ik verlaaten leefde,
 En dat men weinig troost in een verbindtnis smaakt,
 Slechts door een grilligheid gevormd en losgemaakt:
 Ik moest geheel alleen myn hartverdriet verdraagen;
 Ja 'k wierd belagchlyk zelfs door mynen nood te klaagen.
 De min dier vrouwen, die men, enkel voor een' tyd,

Uit

Uit wulpsche liefde mint, vertroost geen hart dat lyd.
 Ik heb dit menigmaal, tot myn verdriet, ervaren;
 En't word nog erger by het klimmen onzer jaaren.
 Een oude vryer word door't schoon geslacht versmaad:
 Hy moet gediensig zyn tot in den hoogsten graad,
 Haar grillen volgen, haar, gelyk een' afgod, eeren,
 En blindelings voldoen aan all' wat zy bezeeren,
 Steeds geeven zonder iets te vordren, en voorall'
 Nooit tegenspreeken, zo men hem nog dulden zal.
 Men zou gewis, by't zien van't geen hy moet verdraagen,
 Schier denken dat zich elk verheugt in hem te plaagen,
 Van zulk een levenswyze op't hoogst vermoeid in't eind'.
 Heb ik my, in myn huis, aan de eenzaamheid gewend:
 Ik zag zeer weinig volk, en zou, naar myn gedachten,
 In aangename rust, hier't eind' myns levens wachten:
 Maar 'k Verg, Sainfar, u hier een' dubblen aandacht af)
 Ik loop een groot gevaar, en u dreigt de eigen straf,
 Zo u myn goede raad niet kan tot voordeel strekken.
 Ik zal myn meening u op klaarder wyze ontdekken:
 Myn geest, door ouderdom en zwakheid afgemat,
 Had oogenblikken dat hy schier zichzely' vergat: (laagen,
 Dan, door myn meid geleid, gebliindoekt door haar
 Besloot ik meer dan eens om haar ten echt te vraagen;
 En morgen word mischien door my een' echt volbragt,
 Die ik op heden laag en schandlyk voor my acht. (nen,
 In't eind', de vryers staat, hoe schoon men die moog' waa-
 Verdwaast den jongeling en kost den gryzäart traanen.

SAINFAR, *opstaande.*

'k Gevoel dat ge uw tafreel naar waarheid hebt gemaald:
 Maar ach! Mynheer, myn lot is voor altoos bepaald.
 Al is dien staat verzeld van veel verdrietlykheden,
 Ik blyf by myn besluit om nooit in d'echt te treden.

GERCOUR.

Gy blyft hardnekkig nog op uw begrippen staan;
 En all' wat ik u zeg doet u in't minst niet aan!
 Hoor een bekendtnis dan, tot nog toe u verzwegen:

Beef

Beef voor dat zelfde lot, zo niets u kan beweegen.
'k Heb wroeging.

SAINFAR.

Hoe!

GERCOUR.

Ó ja, ik voel die, maar te laat:

't Is vruchtloos dat myn hart dat wreed gevoel weêrstaat;
Die felle knaagingen vermeerderen met de jaaren.

SAINFAR.

Wat is daar de oorzaak van?

GERCOUR.

Befef aan wat gevaaren

Gy bloot staat, en bedenk dat myn geschiedenis
Die van den levensloop der meeste vryers is.
'k Was dertig jaaren oud, toen ik in kennis raakte
Met zeker meisje, en straks voor haar in liefde blaakte:
'k Verwierf haar tederheid: wy waaren juist gelyk
Van jaaren en van aart; maar zy was gantsch niet ryk,
Ik zelf bezat toen slechts een zeer bepaald vermogen:
De band des huwlyks schein gevaarlyk in myne oogen:
In 'tkort, ik was verzot op d'ongehuwden staat,
En offerde alles op aan mynen huwlykshaat.

SAINFAR.

Na dat gy dit besluit had by uzelv' genomen,
Besloot gy zeker nooit weêr voor haar oog te komen:
Gy gaaft aan de eer gehoor, en smoorde een tederheid,
Voor beiden nutteloos.

GERCOUR.

Ik heb haar snood verleid,

Haar goede trouw misbruikt. Kunt gy myn schuld beseffen?

SAINFAR.

Dees trek...

GERCOUR.

Bedenk hoe sterk uw lot myn hart moet treffen,
Dat ik zulk een geheim vry uit aan u ontdek.
Aeh! dat myn voorbeeld u tot onderrichting strekk'!

'k Merk

'k Merk in uw oog hoe sterk die daad u kan ontroeren.
 Zie tot wat dwaaling ons uw stelling kan vervoeren.
 Wat afkeer ook uw hart moog' voor dit misdryf voên,
 Wie zegt u dat gy niet het zelfde ook eens zult doen,
 Indien gy niet by tyds uw dwaaling wilt verzaaken?
 Maar, opdat dit verhaal meer indruk nog moog' maaken
 Op uw ontroerd gemoed, hoor tot aan 't eind' my aan:
 'k Zal, om u te overfeên, u alles doen verstaan.
 Die vrouw, wier teder hart ik zo ondankbaar griede,
 Verkreeg welhaast een pand van die rampzaalge liefde.

SAINFAR.

*Ter zyde.**Overluid.*

Gerechte Hemel! Hoe! had dan de stem van 't bloed,
 Het schreijen van een vrouw, geen kracht op uw gemoed?
 De naam van moeder is zo heilig, zo verheven!

GERCOUR, *weenende.*

Ik zag haar aan myn kniën, en ben verhard gebleven.

SAINFAR.

Ontmenschte!

GERCOUR.

Na dien ramp, verliet zy straks dit oord,
 En 'k heb sints van haar lot geen't minst bericht gehoord.
 Aanbiddelyke vrouw, die ik zo wreed verbande! (de:
 Ach, waargy ook mogt zyn, myn wroeging wreekt uw schan-
 Als ik uw' naam slechts noem, schreit nog om u myn hart:
 Te tedre d' Orménon, waard' voorwerp van myn smart!

SAINFAR.

Hoe! d' Orménon!

GERCOUR.

Zy was 't die my in min deed branden.

SAINFAR.

Wat hoor ik! Hemel! ... Ach! gy had twee offerhanden;
 Zy leeft, helaas! niet meer, haar zoon ligt aan uw kniën.

GERCOUR, *hem opheffende.*

Wat doet gy? Hoe! Sainfar, zou ik in u dan zien...

SAIN

SAINFAR.

Ach! d'Orménon! kan't zyn! zy gaf aan my het leven:
Ik zel, op't oogenblik, daarvan't bewys u geeven.

Hy toont een pourtret, verborgen onder zyn kamizool.
Zie hier dat dierbaar pand; befchouw haar beeldtenis,
Die, fints haar' dood, altoos hier, op myn' boezem, is.

GERCOUR, *het pourtret befchouwende.*

Ja, 't zyn haar trekken. Kom, ontdek my alles nader:
Zy was uw moeder?

SAINFAR.

Ja, Mynheer.

GERCOUR.

Ach! noem my vader;

Ik ben het... Welk een fchoon en yslyk oogenblik!...
Maar, toen gy herwaarts kwaamt, wist gy gewis dat ik...

SAINFAR.

(den.

Neen: niemand wist my ooit uit wien ik fproot te ontleen:
'k Heb vruchtloos, meer dan eens, myn moeder fterk ge-
beden

Dat zy my melden zou van wien ik 't licht genoot: (fnood
Ach! fprak zy, vraag my niets; die wreedäart heeft my
Verflooten uit zyn' arm: tracht niets van hem te weten;
En mogt ik zelf zyn' naam in eeuwigheid vergeeten!

GERCOUR.

Ik heb dien haat verdiend, 'k had haar te veel misdaan:
Maar gy, zie myn berouw met mededoogen aan:
Toon my het hart eens zoons: 'k wil u gelukkig maaken.

SAINFAR.

Dit ftaat niet in uw magt. Wat heil kan ik ooit fmaaken?
Myn lot is voor altoos de fchramte en boezempyn.
Hy die in fchande leeft kan nooit gelukkig zyn.
Ontzinde mannen, die aan kindren 't licht durft geeven,
Die gy geen vader fchenkt! dat u hun lot doe beeven!
Gy kent de wreede elend', het bitter zielverdriet,
Waarãnge uw eigen kroost wreedäartig blootfeit, niet:
Zy moeten, gantsch alleen, van elk verlaaten, zwerven,
En,

En, voor altoos, den troost der kuische liefde derven:
 Uit vrees dat hunne smet ook op hun nakroost hecht,
 Word die rampzaalgen zelfs de huwlyksband ontzegd.
 Gy zelf hebt straks gezien hoe ik een' afkeer toonde
 Van haar die ik aanbid, ja haar bedroefde en hoonde:
 Ach! wist gy hoe myn hart nog op dat denkbeeld beeft!
 Men dacht niet, toen men my zo los beschuldigd heeft,
 Als of ik 't huwlyk achtte een bron van ramp en kwelling,
 Dat ik zelf 't offer was van die gevloekte stelling.
 Van yslykheên omringd, verwensch ik myn bestaan.
 't Was niet genoeg dat ik, van myn geboorte af aan,
 Verlaaten leeven moest; tot overmaat van smarte,
 Schonk my de Hemel nog een teérgevoelig harte:
 Daar ik geen sterfing ken aan wien my 't bloed verbind,
 Gevoel ik dat dit hart al wat me omringt bemint:
 Als ik een bly gezin zyn' vader zie omringen,
 Voel ik, op dat gezicht, de traanen my ontwringen.
 Waarom toch, daar hy kwynt in schande en wreede elend',
 Waarom heeft ooit uw zoon de liefde en de eer gekend?
 Waarom, daar hy altoos veracht, versnaad moet leeven,
 Hem niet een hart, gevormd naar zynen staat, gegeven?
 Een laag, verächtlyk hart, door de eierzucht nooit gevleid,
 Onvatbaar voor 't gevoel van deugd en tederheid?

G E R C O U R.

Myn Zoon, verzacht uw taal: betoon me uw medelyden:
 Ik voel, door ieder woord myn bange ziel doorsnyden:
 Verzwaar myn misdryf niet, ik voel het, en myn hart
 Toonde u, eer ik u kende, alreeds de felste smart.
 Hy die de harten kent weet dat ik, sints tien jaaren,
 Uw moeder heb gezocht, om haar voor de echtaltaaren
 Te huwen. Ach! ik had, waar' my haar lot gemeld,
 Gevloegen in haar' arm, en alles straks hersteld.

S A I N F A R,

Hersteld! ach! 't naberouw komt meest te laat ons kwellen.
 Wie, als hy 't misdryf pleegt, weet of hy 't kan herstellen?
 Met welk een drift word de eer van eene vrouw belaagd!

Maar

Maar 't redden van die eer word meestentyds vertraagd;
Men zoekt naar uitstel, wacht naar meer geschikte tyden;
Intusfchen kwynt ze, en sterft in 't midden van haar lyden.
Wat lot! Myn Moeder! ô myn Moeder!

GERCOUR.

Gy verscheurt

Myn hart.

SAINFAR.

Ach! Twintig jaar heeft zy haar° ramp betreurd.
Vergeef my, 't smart myzely' zo ik u droefheid baarde;
Maar ach! myn moeder was myn eenigst heil op aarde;
'k Was, in myn jeugd, alleen dien dierbren naam gewend;
'k Heb nooit, dit was uw wil, een' andren naam gekend:
Haar beeldnis, die altoos in myne ziel zal leeven, (ven,
Scheen, fchreijende en verbleekt, voormyn gezichttezwee-
Sints ik hier met u sprak: ik hoorde, naar het scheen,
Haar droeve jammerklagt, vermengd met naar geweene.
Het wreed gevoel dier smart deed moogelyk myn lippen
Een al te scherpe taal, in myne drift, ontglippen;
Doch, schoon ik u misfchien te sterk bedroef en hoon,
Gy word nochtans bemind door uw' rampzaalgen zoon.

GERCOUR.

(griefde.

Welaan, blyfby me, en troost me in 't leed dat lang my
'k Heb waarlyk weinig recht op uwe kindertiefde:
Maar wees grootmoedig; toon dat my uw hart bemint:
Als vader was ik wreed, 'k zal teder zyn als vriend.
Tree in den Franschen dienst: gy kunt verzekerd wezen
Dat ik, op myn verzoek, geen weigring heb te vreezen.
Kies zelf het regiment waarin gy dienen zult.

SAINFAR.

Vergeet gy dat men my in Franschen dienst niet duld?
In Holland kon myn ramp my niet tot nadeel strekken;
Daar wistmen nooit mynschande en lotgeval te ontdekken;
Men zag myn moeder daar voor eene weduw aan:
Doch alles zal men hier, zo ik vertoef, verstaan;
En zal men, in den dienst van Vrankryk, ooit gedoogen
Een

Een' man, door zyn geboorte ontëerd in ieders oogen?
 Door ieder dappre daad, verricht in 't oorlogsveld,
 Word myne schande slechts in klaarder licht gesteld.
 Vergun my dat ik mooge een vreemd gewest bewoonen,
 Waar ik die schande niet aan elks gezicht zal toonen,
 Waar ik uit wien ik sproot voor elk verborgen hou',
 En waar ikzelf voor 't minst met achting my beschouw.

GERCOUR.

Wat hoor ik! hoe! myn Zoon! gy wilt my dan verlaten.

VIERDE TOONEEL.

DORIMON, SOPHIA, GERCOUR, SAINFAR.

MEJUFFrouw, GERCOUR. (ten
 bied my hulp: myn bidden kan niets baar-
 Beveel Sainfar dat hy by ons hier blyv'.

SAINFAR.

Mynheer!...

SOPHIA.

Ik heb iets anders voor waarom ik herwaarts keer.

DORIMON.

Ja, Vrind, myn dochter komt om u bericht te geeven
 Dat zy besloten heeft met u in d'echte leeven.

LAATSTE TOONEEL.

LUCILE, DORVAL, DE VOORIGEN.

Oom, DORVAL, *schielyk opkomende.*
 aluw volk liep weg: ik bid u volg my ras.

LUCILE.

En liet hier niets dan 't geen bezwaarlyk draagbaar was.

DORVAL.

Tegen Lucile.

Tegen Gercour. (heden.

Geen mensch geeft antwoord. Oom, het zyn geenkleinig-

GERCOUR.

Myn hart word, door een zorg van meer belang, bestreden.

32 D E O U D E V R Y E R ,

Gaande van den eenen naar den anderen.

Ach! Dorimon! Sophiel! ik moet u't doen verstaan:
Sainfar...

SOPHIA, *met levendigheid.*

Welnu, Sainfar?

SAINFAR, *Gercour wederhoudende.*

Hoe! wilt gy dan verraên

Een wreed geheim, dat my?..

GERCOUR, *hem terug stootende.*

Laat af: ik wil niets hooren.

Myn Vrinden, 't is myn zoon.

DORIMON.

Dit komt my vreemd te vooren.

LUCILE, SOPHIA en DORVAL, *te gelyk.*

Zyn zoon!

DORIMON.

Hebt gy my zelf niet honderdmaal gezegd
Dat gy u nimmer hebt verbonden in den echt?

SOPHIA, *tegen Lucile.*

Tot welk een heil of ramp zal die ontdekking strekken?

DORIMON, *tegen Gercour.*

Gy zwygt?

SAINFAR, *tegen Gercour.*

Welaan, vaar voort; wil alles vry ontdekken,
Maak dat ik, voor hun oog, van schaamte sterf.

DORIMON.

Wat schrik
Ontroert u heiden? spreek.

SOPHIA, *ter zyde.*

Wat vreeslyk oogenblik!

GERCOUR, *tegen Dorimon.*

Gy ziet myn misdad'klaar: doch wees niet onrechtvaardig:
Is hy om zulk een' ramp uwe achtig minder waardig?

SOPHIA, *zich werpende in de armen van Lucile.*

♠ Ongelukkige!

LUCILE, *tegen Dorval, met belangneeming.*

Vertroost hem in zyn smart.

DOR-

DORVAL.

Voorzeker.

*Tegen Sainfar, hem by de hand vattende.*Myn Sainfar, verr' dat uw eerlyk hart
Op die belydnis schrikk', of dat ge u acht beledigd...

GERCOUR.

Word zyn gedrag daardoor op de eêlste wyz' verdedigd.

SAINFAR.

Zy dood me, en stelt my hier aan elks verächting bloot.

DORIMON.

♠ Neen: zy schenkt in ons u vrienden in den nood.

DORVAL, *tegen Sainfar.*Ja bloedverwanten zelfs. Hoe! kunt gy dan gelooven
Dat ik natuur en de eer zou in myn hart verdooven,
Dat ik gehoor geeve aan een wreed vooroordeel? Neen:
Ik Beschouw in u myn' neef en mynen vriend met één,
En duld niet dat de wet u immer strekk' tot schade.GERCOUR, *tegen Dorval.*

Ach! hier herken ik u!

SOPHIA, *tegen Lucile.*

♠ Hoe verrukt me uw gade!

Hoe minzaam troost zyn taal een' ongelukkig' mensch!

GERCOUR.

Maar gy, myn Dorimon, gy kunt alleen myn' wensch...

Ik durf u niet recht uit myn meening openbaaren...

Ach! om den vriendschapsband, die ons zo veele jaaren...

DORIMON, *zich tot zyn dochter keerende.*

Myn Kind?

SOPHIA, *met verlegenheid.*

Myn Vader?

DORIMON.

Wy zyn 't leven hem verplicht!

Hy heeft een eedle daad tot ons behoud verricht:

Geen sterfling kan met recht, na zulk een weldaad, wraken

Dat gy uw liefde hoort; doch, schoon u elk mogt lazen,

Men kan de denkwyz' van de waereld ligt versmaen;

De wet der dankbaarheid moet altyd zyn voldaan.

SAINFAR.

(neer)

Mynheer, zo groot een gunst ontroert, verrukt myn zin
 Doch de eer moet in myn hart den liefdegloed verwinnen.
 De hulp aan u betoond, dit kleine dienstbewys,
 Wierd, door myn' echt, betaald tot een' te duuren prys.
 Zou, om een enkele daad, door u te hoog geprezen,
 Sophia deelgenoot van myne schande wezen?
 Neen: zo de dankbaarheid by u te verr' mogt gaan,
 Vereischt myn pligt dat ik hierin u moet weérstaan.

GERCOUR.

Die kieschheid gaat te verr':men wil uw' dienst beloonen..

SAINFAR.

Kan ik haar die ik min te sterk een kieschheid toonen?

SOPHIA, *met tederheid.*

Hy moet gelukkig zyn: myn hart is u bekend.

DORVAL, *tegen Gercour.*

Ik denk een middel uit, dat straks die twist volend.
 Zie hier den erfgenaam u door natuur gegeven:
 Maar een te strenge wet, te lang in stand gebleven,
 Tot spyt der deerenis, verbied u dat ge uw goed
 Hem maakt by testament: weleen, myn Oom, gy moet
 Sophia daadlyk tot uw' erfgenaam verklaaren;
 Doch slechts met voorbeding dat zy met hem moet paaren.

GERCOUR.

Ik neem dit middel aan, en wil op staanden voet...

DORIMON.

Hoel 't is uw eigen neef die zulk een' voorslag doet!
 Zo groot eene offerhand' gaat boven elks verwachting.

DORVAL.

(ting.)

Myn hart schryft my die voor: 't is niets dan pligtbetrach'
Tegen Sainfar.

Denk, zo gy langer u hiervan afkeerig toont,
 Dat gy de liefde en ons door zulk een weigring hoont.

SAINFAR.

Hoe doet all' wat ik hoor myn harts verwondring steigrent!
Zich werpende aan de voeten van Sophia.

Beveel: ik heb niet meer het recht om iets te weigen.

SOPHIA.

Wat heitryk oogenblik! Myn Vader!

D O

DORIMON.

Ja, myn Kind.

Hy neemt haar by de hand, die hy aan Sainfar geeft.

Tegen Gercour.

Zie daar ons allen thans geheel voldaan, myn Vrind.
 Toen ik Sainfar hier bragt, kon ik onmooglyk denken
 Dat ik hem, in myn' vrind, een' vader weêr zou schenken;
 Doch, schoon in zyn geboorte ons iets mogt tegenstaan,
 Ik neem een' deugdzaam' mensch met vreugd tot schoon-
 zoon aan.

Myn dochter zal gewis op de eigen wyze denken.
 De deugd kan ons alleen den waaren adel schenken.

SAINFAR, *tegen Dorval.*

Uw gunst brengt my by u in een te zwaare schuld;
 Zy eischt van my...

DORVAL.

Dat gy daar nooit van spreken zult.

LUCILE, *tegen Dorval.*

°k Min u thans meer dan ooit.

DORVAL, *de hand van zyne vrouw vattende.*

Dit strekt my tot belooning.

GERCOUR.

Myn Vrienden, elk van u verdient myn dankbetooning.
 Ik vind myzelv' ontlast van lang geleden smart,
 En voel een nieuwe jeugd herleeven in myn hart.
 Maar, Kindren, zult gy my het zoet genoegen geeven
 Dat ik by u verslyt het ovrig' van myn leven?

SOPHIA.

Ja, leef by ons, altoos door ons geacht.

SAINFAR.

Ja teêr

Bemind.

GERCOUR, *hen beiden met tederheid aanzierende,
 en hen de hand drukkende.*

Verdraag my slechts, dit's all' wat ik begeer.

E I N D E.

